

SZAKDOLGOZAT

Barta Balázs

2010

SZAKDOLGOZAT

Javaslat Szigetmonostor falusi karakterének megtartására

Készítette: Barta Balázs

2010.

Szent István Egyetem

Ybl Miklós Építéstudományi Kar

Nappali Településmérnök Szak

Tartalomjegyzék

Bevezetés

Szakdolgozat célja	3
--------------------------	---

Szigetmonostor elhelyezkedése, bemutatása

Földrajzi elhelyezkedés, kialakulás.....	4
Térségi kapcsolatok.....	5
Természeti adottságok	6
Természeti értékek	8
Területszerkezet-használat, tájhasználat	10
Népesség	17
Idegenforgalom	19

Szigetmonostor történeti áttekintése

Szigetmonostor története	20
Régészeti lelőhelyek	25

Vizsgálatok

Településszerkezet vizsgálat	35
Ófalu szerkezetének vizsgálata	37
Utcák, terek elemzése, vizsgálata	42
Ófalu épületeinek felmérése (táblázatban ábrázolva)	46
Jellegzetes építészeti jellemzők összegzése, bemutatása és leírása	63
Közlekedés vizsgálat	69

Javaslatok

Értékes épületállomány megőrzésére	70
A jellegzetes falusi karakter megtartására	71
Közlekedés terhelésének megoldására	76

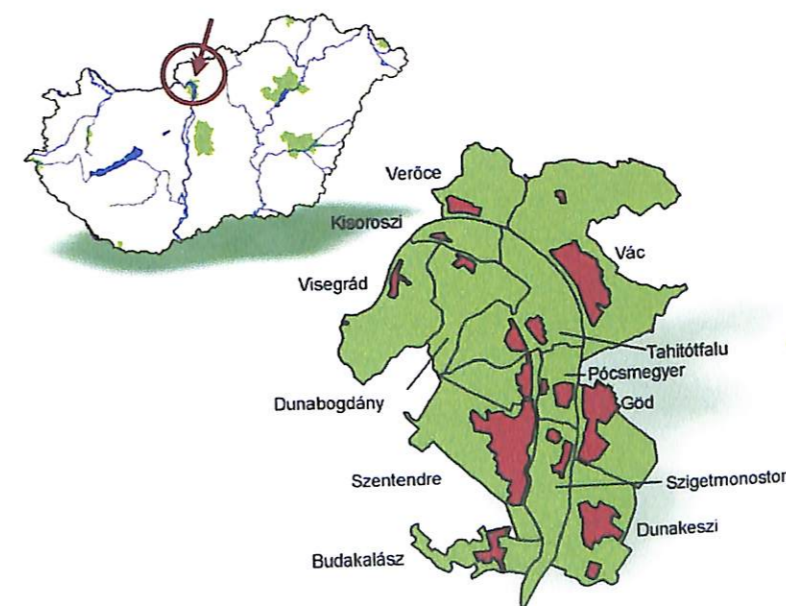
Szakedolgozatom helyszínéül Szigetmonostor települést választottam, hiszen ott jártamkor megragadott a település kissé elszigetelt élete, valamint a hangulatos, történeti falusias légkör. Mindezek mellett érdekesnek találtam e település megvizsgálását, mint szerkezetileg, mint társadalmilag, éppen a közlekedési elszigeteltsége végett. Vizsgálataimat és szakedolgozatom lényegét szűken az ófalui részre kívántam elkészíteni, hiszen itt maradt fenn olyan értékes épületállomány, amely megmutatta az igazi szigetmonostori karaktert.

Tehát a szakedolgozat egyik lényeges pontjának Szigetmonostor karakterének megtalálását tűztem ki. A vizsgálatok végleges célja azonban egy javaslat, amely segítheti a helyi szakembereket abban, hogy a meghatározott karaktert megtartsák és védjék a jövőben. Ezt az előbb már említett értékesebb épületállomány összevetésével készítettem el. Ahhoz, hogy ezekhez eljussak az ófaluban található épületeket fel kellett mérnem és ez alapján választottam ki az érdekesnek vélt épületeket. A rengeteg épület közül végül tizenkilencet találtam, amelyet közelebbről, tüzetesebben is megvizsgáltam. A vizsgált épületek jelentős része a falu Fő utcájában volt megtalálható. Az összevető vizsgálatokat követően kiemeltem azokat az építészeti jellemzőket, amelyek Szigetmonostor karakterét meghatározzák. Ezekre alapozva készítettem el a javaslataimat.

A javaslatokat úgy készítettem el, hogy azok egy részét akár a szabályozási tervbe is bele lehessen integrálni.

2.1 Földrajzi elhelyezkedése, kialakulása

Szigetmonostor Pest megyében a Szentendrei-sziget déli részén helyezkedik el. Földrajzi kialakulása a földtörténeti jelenkor utolsó (előtti) fázisa mintegy 2500 éve kezdődött, de nem valószínű, hogy az egységes szigetté történő összeolvadás néhány évszázad alatt végbement volna. E folyamat a sziget felső végének térségében az Árpád-korig eltartott. A Duna medrébe kerülő törmelékanyag nagy részét a folyó elszállítja és az ártér alacsonyabb szintjén rakja le. A hordaléklerakás következtében a Szentendrei- régi nevén Rosd-, Monostori-sziget felső vége az utóbbi néhány évtized során 100-150 m-rel lett hosszabb. Az ily módon kialakult Szentendrei sziget, Visegrádi szorostól Újpestig É-D-i irányban 31km hosszú, 2-4km széles, területe 56 km², jelenleg 4 település – Kisoroszi, Tathitófalu (Tótfalu), Szigetmonostor, Pócsmegyer – található a szigeten.

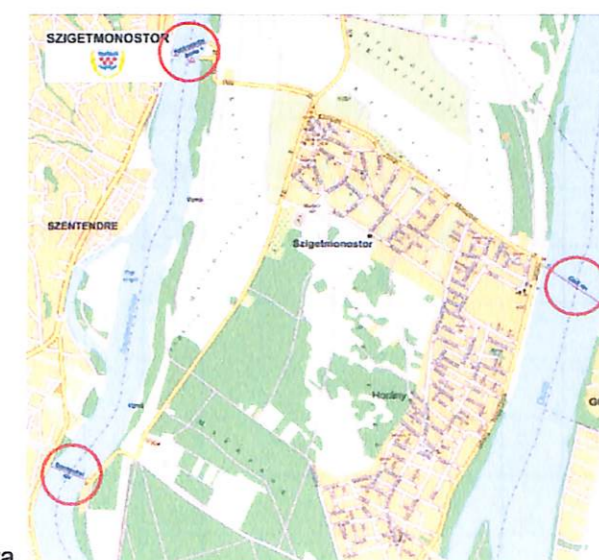
Szigetmonostor elhelyezkedés

és a szentendrei sziget

2.2 Térségi és közlekedési kapcsolatok

Közlekedési kapcsolata közúton csak a szomszédos faluval, Pócsmegyerrel van, Budapestről tehát csak Tahitótfalun keresztül, jelentős kerülőúttal lehet ide közúton eljutni a jobb parti 11-es főúton. Azonban Szigetmonostor egyedül az országban négy dunai átkelőhellyel rendelkezik, melyekből a Dunakeszi - Horány és a Határcsárda-Szigetmonostor átkelőn komp is üzemel, ezeken a helyeken szintén gépkocsival érkezhünk a községbe. Gyalogosan vagy kerékpárral Szentendre városközpontjából illetve Göd-alsóról révvel juthatunk át a Dunán és egy kellemes 15-20 perces sétával érünk a községbe. Ezen közúti közlekedési kapcsolatok hiánya, valamint a két Duna-ág jelenléte biztosítja a terület értékeinek fennmaradását éppen az elzártsága miatt. Ez az elzártság megakadályozza, hogy a település Budapeستől függő, túlterhelt, jellegzetes agglomerációs településsé váljon, ugyanakkor a főváros közelsége gazdasági szempontból felvevőpiacot, munkalehetőséget, valamint a turisztikai fejlesztésekhez népes vonzáskörzetet biztosít. A település szempontjából Budapest közelsége jelentős fejlődési potenciált jelent, amely ugyanakkor a viszonylagos közlekedési elszigeteltség révén jelenleg csak kis mértékben érvényesül. Ennek megfelelően a kistérségi kapcsolatok és együttműködések is elsősorban a sziget többi településével, illetve a közeli Szentendrével élnek. A települést érintő társulások: Dunakanyar – Pilis Kht., Szentendrei-szigeti Funkcionális Kistérségi Társulás, Európa Mentőszolgálat, Építési hatósági Társulás.

Kompátkelők Szigetmonostorra

2.3 Természeti adottságok

A térség hordaléksziget. A Duna által létrehozott törmelékkúp szétterítése után úgy alakult a rétegződés, hogy azt ősi agyagra rakódott sódert, folyóvízi eredetű homok kavics borítja a sziget egész területét átlagosan 7m vastagságban „fiatal képződmény”, így szinte az egész sziget kiváló vízsűrű térséggé vált az évezredek során. A sziget területén három geomorfológiai szint különíthető el: az alacsony ártér, Szigetmonostor faluhatára a Duna melletti 101-103 m tengerszint feletti magasságban, a magas ártér és a legmagasabb szint, a folyóvízi homokból álló szigetmagok ármentes térszíne. Ez utóbbiak szigetszerűen emelkednek ki az alacsonyabb szintekből 103-110 m magas homokbuckákból állnak, néhány eléri 115-120 m magasságot is. A talajok közös vonása, hogy talajképző kőzetük dunai eredetű, magas karbonát-tartalmú hordalékanyag, s képződésükben jelentős szerepet játszott a vízhatás. A terület állandó kisvízfolyással nem rendelkezik. Állóvize, a Merzsán- tó bányászat során jött létre. A szigetcsúcs közelében további két kisebb, időszakosan vízzel telt, felhagyott anyagnyerő hely található. Ezek fontos vizes élőhelyek, amelyek a Dunaparttól eltérő körülményeket biztosítva gazdagítják a sziget vízi élővilágát, különösen a madár-, kétéltű- és hüllőfajok populációit.¹

A vizsgált terület a mérsékelt meleg – mérsékelt száraz éghajlat határán terül el. Az évi középhőmérséklet 10,0 °C. A csapadék évi összege 580-620 mm, a tenyészidőszaké 330-340 mm. Az uralkodó szélirány általában az É-i, ÉNy-i, de a változatos domborzati viszonyok miatt helyenként Ny-i. Az átlagos szélesség 2,0-2,5 m/s. Az éghajlat a szántóföldi és kertészeti kultúráknak egyaránt kedvez. Az általános éghajlati jellemzőkön túl fontos megemlíteni a Duna okozta párás mikroklímát is.

¹ Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány Szigetmonostor község Településszerkezeti Tervéhez

Az 1838-as árvíz után megindult az árvízvédelmi rendszer kiépítése. Az ármentesített területek növekedésével egyre nagyobb területet vontak be a mezőgazdasági művelésbe. A 19. sz. végétől a Fővárosi Vízművek elkezdte kiépíteni a vízműtelepeket. Az 1899-be megindult vízkitermelést ma 550 kút biztosítja. A sziget eredeti növénytakaróját az ármentes homoktérzinteken homoki tölgyesek, a magasártéri szinteken tölgy-kőris-szil ligeterdők, az alacsony ártereken fűz-nyár ligeterdők és bokorfüzesek alkothatták. Az emberi beavatkozás következtében, különösen az utóbbi évtizedekben, veszélybe kerültek a sziget természetes növénytakarójának utolsó foltjai. A homoki gyöngyvirágos tölgyesek és keményfa ligeterdők összefüggő állományát kivágták – csak foltokban maradtak fenn – helyükre fenyveseket, akácosokat telepíttek. A homoki gyepek helyén szántók, kiskertek, gyümölcsösök létesültek. Fontos elemei a tájképnek az áltéri gyümölcsösök, mint például a Szerem-földek dióligete. Az egykori áltéri területeket nagyjából szántóföldi művelés alá vonták, a puhafaligetek helyén pedig nemesnyárasok sorakoznak.

2.4 Természeti értékek

Szigetmonostor egyik legfontosabb értéke a természeti, környezeti értékek sajátosságaiban rejlik. Ez elsősorban a vízrajzi adottságoknak, a Duna közelségének és az elzártság következtében fennmaradt zavartalanságnak köszönhető. A homokpuszta gyepek megbontása, az erdők állománycseréje és a vízrendezés hatására kialakult növény- és állatvilág ugyan sok helyen már nem a természetes állapotokat tükrözi, ezek még sok természeti értéket hordoznak. Ezek között kell említeni azokat a botanikai értékeket, értékes élőhelyeket, melyek foltokban még fennmaradtak az eredeti vegetáció tanúiként. Ezek a gyöngyvirágos tölgyesek (*Polygonato latifolio – Quercetum roboris*), a homokhátak gyeptársulások (*Festucetum vaginatae danubiale*) és az ártéri ligeterdők (*Salicion albae, Scillo vindobonensi-Ulmetum*). Az erdőket az adventív gyomfajok elterjedése, a homoki gyepeket pedig elsősorban a beerdősülés, a hulladéklerakás, a homokkitermelés és az akác terjedése veszélyezteti. Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet értelmében Szigetmonostor a kiemelten fontos érzékeny természeti területekkel érintett települések közé tartozik.

A település közigazgatási területének egy része – elsősorban a déli területrészek – a Duna-Ipoly Nemzeti Park részét képezik. A Duna-Ipoly Nemzeti Park területe a Pilis- a Visegrádi- és a Börzsöny-hegységeket, az Ipoly-völgy Hont és Balassagyarmat közötti szakaszát és a Szentendrei-sziget egyes területeit foglalja magában. A Nemzeti Park térségének egyedi sajátosságát a három nagy tájképi egység, a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozási adja. Ebből következik a terület nagyfokú változatossága, amely egyedülálló határainkon belül. ²

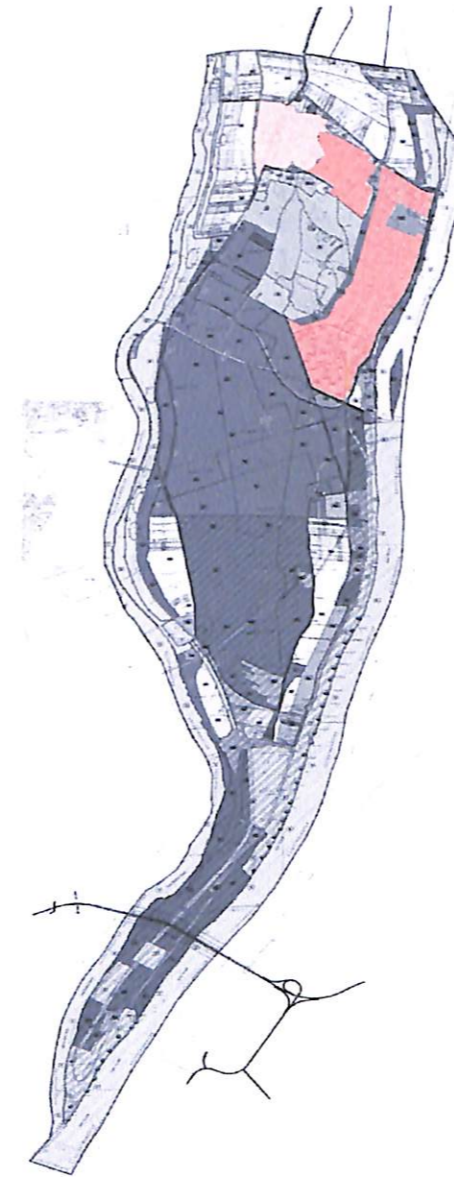
² Szigetmonostor Fejlesztési Koncepciója

A természetvédelmi kezelési terv szerint a terület nagy része a „B” kezelt övezetbe tartozik, míg a sziget országosan védett természeti területeinek egyetlen „A” természeti övezetbe sorolt eleme a monostori Merzsán-tó. *A természetvédelmi kezelési terv - jogszabályban meghatározott definíciója szerint - olyan dokumentum, amely a védett természeti terület és természeti értékei megóvását, fenntartását, helyreállítását, valamint bemutatását szolgáló természetvédelmi kezelési módokat, továbbá a felsoroltak érdekében meghatározott korlátozásokat, tilalmakat és egyéb kötelezettségeket tartalmazza, ezekre vonatkozó előírásokat állapít meg. A természetvédelmi kezelési tervet a Tvt. rendelkezései alapján jogszabályban kell kihirdetni, a természetvédelmi kezelési terv előírásai kötelező érvényűek.*³ Helyi jelentőségű védett terület a településen nincs. Jelentős értéket képviselnek ugyanakkor az ártéri gyümölcsösök és a szintén emberi tevékenység következtében keletkezett tavak élővilága.

2.5 Területszerkezet, tájhasználat

Szigetmonostor hagyományosan mezőgazdasági település volt, a 19. századtól azonban jelentős tájhasználati formákká vált az üdülés és az erdőgazdálkodás is. A tájhasználat lehetőségeit jelentősen befolyásolja a Duna menti árvízvédelmi rendszer, valamint a település közigazgatási területe alatt elhelyezkedő jó minőségű ivóvízkészlet, amelyet a Fővárosi Vízművek a Duna mentén elhelyezett kutakból termel ki. Ennek hatására a tájszerkezet a közigazgatási terület északi és déli részén egymástól eltérő képet mutat. A két rész közötti határt a dunakeszi rév vonalában húzódó nyugat-keleti irányú gát alkotja. Ettől északra az antropogén elemek uralkodnak (lakóterület, üdülőterület, kisebb üzemekből álló iparterület, szántó, gyümölcsös, akácültetvény és becserjésedő gyepek). A déli terület természetesebb képet mutat. A sziget középső szakaszán a gát közvetlen szomszédságában erdők (amelyek nagy része faültetvény), majd délebbre a gyepterületek dominálnak. Kisebb kiterjedésű szántók ezen a területen is találhatóak. A sziget tájszerkezetének „keretező” eleme a part mentén húzódó fás és lágyszárú növényzet, amelynek nagy része természet közeli, és a vízművek kezelésébe tartozik.

Lakóterület

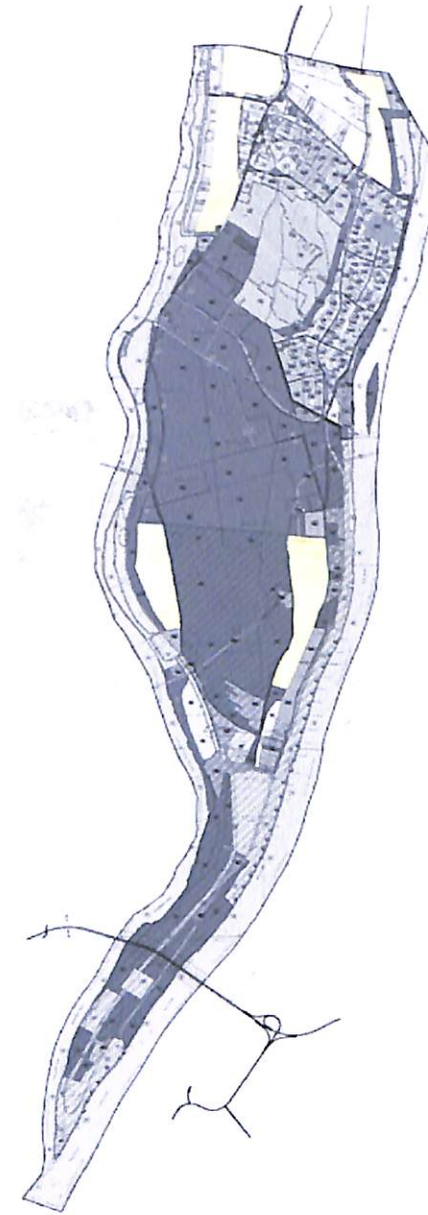

Szigetmonostor lakóterülete a beépített területek kevesebb, mint 50 %-a, amely a török megszállás óta került a Nagy-Duna mellől jelenlegi helyére, a sziget középvonalaiba. Belső úthálózata szabálytalan, a funkcionálisan központként működő településrészek szerkezetileg nem biztosítják a faluközponti elemeket (hiányzik a térszerűen kiszélesedő utca és közlekedéstől elzárt központi szervező elem a megfelelő zöldfelületekkel).

A lakóterületet nyugatról és északról szántók, délről ipari üzemek határolják, így az utóbbi évtizedek lakóterület-fejlesztése a keleti irányba indult meg. Ennek megfelelően a régi településmag a nyugati részen helyezkedik el, ahol jellemző az oldalhatárra építkezés, illetve helyenként a zárt sorú beépítési mód, főként az organikus alakult ófalu részen, ugyanakkor kelet felé a beépítés szabadon álló, a telkek mérete nagyobb, így lazább szerkezetet alkotnak ami már nagyrészt a kertvárosi és üdülő területeknél jelentkezik. A településen 100 %-os az ivóvízellátás, kiépített a szennyvízcsatorna hálózat, bár sokan még nem kötöttek rá (köztük vannak ipari üzemek is).

4

Mezőgazdasági terület

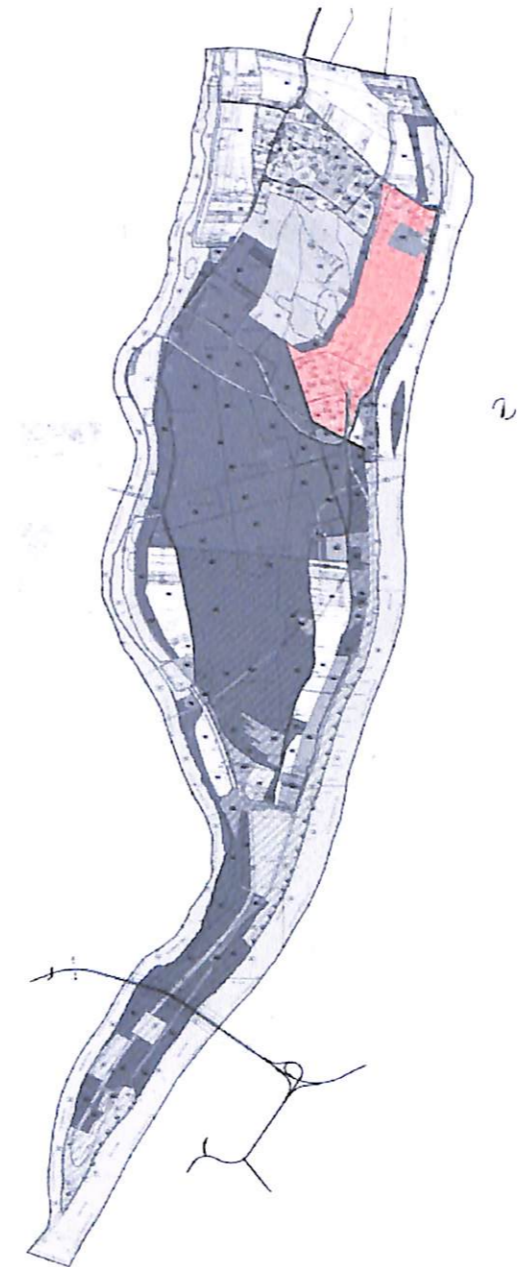
A hagyományosan mezőgazdasági településen ma már egyre kisebb területeket művelnek meg. Jellemző a legelők, kaszálók felhagyása, az egykori szőlőterületekből mára szinte semmi sem maradt, és a falutól északra található kiterjedt gyümölcsöst sem gondozzák. Helyenként azonban megmaradt a szántóföldi művelés, ahol 1-2 ha-on főleg epret és kukoricát, esetleg gabonát termesztenek, de találhatóak itt ártéri gyümölcsösök is. Az állattenyésztés szintén jelentősen visszaszorult, de napjainkban is jellemző a ló- és a juhtartás. Állattartással foglalkoznak a Bogár tanyán, a Lajos majorban, a Sermo tanyán, a juhtelepen, a Rozinante fogadó lovardájában, illetve a belterület egyes részein. Ez utóbbi számos területhasználati és környezetvédelmi konfliktus forrása. A gyepék túllegettetése itt egyelőre kevésbé okoz veszélyt, mint a sziget egyéb területein.

5

A falu lakosságának fő foglalkozása a kezdetektől mezőgazdasági jellegű, így mint földesúri birtok (majd állami irányítású térség), a külterjes gazdálkodás válfajait művelték. A szántóföldi termesztésben fő termény a búza, árpa, rozs, kukorica. A szőlő jelentősége itt is a múlt századi filoxérajárvány után (1876) csökkent le komoly mértékben.

⁵ Szerkezeti terv forrása: A D U Építész Iroda Kft

Üdülőterület

A Szigetmonostorra és Pócsmegyerre jellemző üdülőterületek kialakulása a 19. század első felében kezdődött. Monostoron található Horány üdülőterület, amely napjainkra a lakóterület kiterjedésének többszörösét foglalja el. A telep kialakítása csak helyenként tervszerű, nagy részén véletlenszerűen kialakult szerkezetet alkot. Kevés a közhasználatú zöldterület (közpark, közkert), nem megfelelő a közlekedési területek kialakítása, ezek többsége ma is földút. A terület változatos stílusú hétvégi és üdülőházas beépítésű. Az utóbbi években egyre több a lakófunkciót betöltő épület, egyre több az állandó lakos. Az üdülőterület délkeleti határán található révátkelő környezete igen rossz állapotú. Csatornahálózat, illetve korszerű, szakszerű egyedi szennyvízkezelés nincs.

6

Erdőgazdasági területek

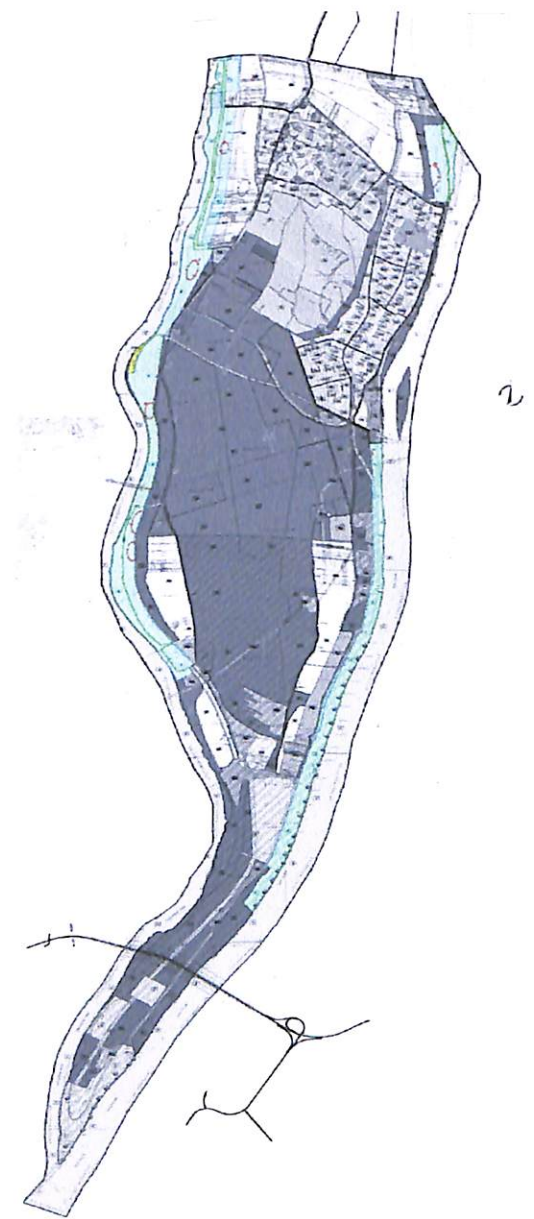
Szigetmonostoron az erdők aránya a többi szigeti településhez képest kedvezőbb. A keményfa ligeterdőket és a gyöngyvirágos tölgyeseket szinte mindenhol felváltotta a fenyő, akác ültetvény, illetve a megmaradt állományokat is veszélyezteti a tájidegen fajok térhódítása, betelepülése (akác, bálványfa). Az ártéri puhafás ligeterdőket is a Nemesnyár váltotta fel sok helyen. Az erdők egy részét a Pilisi Erdőgazdaság, a védőterületeken belül pedig a Fővárosi Vízművek kezeli.

Erdőterületek - (védő és védett)

Vízgazdálkodási területek

A közigazgatási területen belüli hullámtér nagy részén ivóvíz kutak működnek, amelyek a Fővárosi Vízművek kezelésébe tartoznak. Az itt található gyep- és erdőterületek fenntartását szintén a vízművek végzi. Az értékes ivóvízkészlet védelme érdekében kijelölt hidrogeológiai védőidomok különböző szintjei a település egész területét lefedik.

vízgazdálkodási területek

Iparterület

Szigetmonostor legtöbb és legnagyobb üzemei a falu déli határán helyezkednek el (Kék-Duna Szövetkezet telephelye, Aquadrill Kft., Tóth Műanyag és Fémipari Gyártó és Szolgáltató Kht. és az ABB Vízóra Kft.). Ezeken felül kisebb szolgáltató egységek a lakóterületbe ágyazottan is előfordulnak. Az ipari és szolgáltató tevékenységek a településen a helyi foglalkoztatás érdekében fontos szerepet töltenek be. Az üzemek egy része ugyanakkor még ma sem rendelkezik telephelyengedéllyel, ami a környezetvédelmi intézkedések bizonytalansága, az érzékeny alapkőzet és vízkészlet miatt komoly veszélyforrást jelent. Konfliktusforrást jelent az is, hogy az ipari tevékenységek a lakóterületektől nincsenek megfelelően elhatárolva.

A fejlődési lehetőségeket meghatározza, hogy a vízbázis védelme és a védett természeti területek miatt a gazdasági tevékenységek csak jelentős megszorítások között működhetnek. Ezek a megszorítások várhatóan a jövőben is fennmaradnak, és minden bizonnyal betartatásuk is szigorúbbá válik majd.⁷

---

⁷ Szigetmonostor Fejlesztési Konceptiója

2.6 Néesség

A természetes szaporodás ugyan negatív, a betelepülés révén azonban a lakónéesség enyhe növekedést mutat. Jelentős az üdülónéesség létszáma is: nyári időszakban meghaladja az állandó néességét. A lakó- és üdülónéesség térben is elkülönül: utóbbi elsősorban Horány településrészeire jellemző.

Szigetmonostor ófalu részein szintén tapasztalható a néesség csökkenése, ezt az igen sok eladó ingatlan is jelzi, azonban egyre több a fiatal betelepülő, akik pont a történeti, falusias karakter miatt költöznek ide. Egy 2008-as felmérés szerint a teljes néesség **2153 fő**, a néességpedig pedig **91,57 fő/km²⁸**

Szigetmonostor statisztikai adatok

	Naptári évek					
	Népszámlálás					Népszámlálás
	1990	1995	1998	1999	2000	2001
Terület (m²)		23,51	23,51	23,51	23,51	
Néesség	1281	1259	1402	1464	1464	1568
Élvezületés		12	17	12	15	
Halálozás		20	21	24	19	
Term. szap. ill. fogyás		-8	-4	-12	-4	-96
Vándorlási különbözet			73	74	102	

Az adatokat elemezvén látszik, hogy 2001 és 2008 között a néesség megközelítőleg 700 fővel nőtt, ami némileg ellent mond az előbbieken megállapítottaknak, azonban ez a növekedés az üdülőterületi részre jellemző

⁸ Szigetmonostor Fejlesztési Konceptiója

leginkább. Megfigyelhető a születés-halálozási tendencia is ami azt mutatja, hogy a halálozási számok mindig is nagyobbak voltak a területen, mint a születésiek

2001. Népszámlálás

Város, község	1990	1990. jan. 01. - 2001. jan. 31.			2001
		term. szaporodás ill. fogyás	lakcímváltozás	egyéb változás	
Szigetmonostor	1281	-96	381	2	1568

2.7 Idegenforgalom

A településen jelenleg a vízparti üdülés a jellemző. Ennek célterülete a szezonálisan jelentősen terhelt Horány üdülőtelep. Az utóbbi években önálló kezdeményezésekre elindult a falusi turizmus és a lovasturizmus fejlesztése. Ez azonban nem ölt szervezett formát, illetve a hozzá kapcsolódó információs rendszer hiányos. A szálláshelyek kínálata változatos, de mind számuk, mind színvonaluk tekintetében fejlesztésre szorulnak. A vendéglátóhelyeknél – jelenlegi állapotukat tekintve - ugyancsak kívánatos lenne az egységek minőségének javítása, régi színvonaluk visszaállítása.

A település kirándulóturizmus szempontjából legértékesebb része a déli, vízvédelem által érintett terület. Ennek jelenlegi közlekedési és gyalogút rendszere azonban nem teszi lehetővé a terület megfelelő feltárhatóságát. Akik a látnivalókért keresik fel a települést azok megnézhetik a IV. századból való római kori őrtorony maradványait, amely a Dunakeszi révtől 50 méterre található. A szakemberek szerint 365 körül épülhetett. A Fő utcán, a Katolikus plébániával szemben álló, a XIX. században készített Szent János szobrot amely egy ideig műemléki védetség alatt állt.

Római kori őrtorony maradványai

Szent János szobor

A vízvédelmi területeket szigorúan őrzik

Ifjúsági tábor

3.1 Szigetmonostor története

A sziget egésze, az őskor óta bizonyítottan lakott volt, így Szigetmonostor határa is gazdag különböző korú leletekben. Legrégibb emlékei a rézkorból származnak. Horány közelében a badeni kultúra nyomaira bukkantak. Délkeleti határában vaskori település volt, i.e. 800 körül, ahol temető maradványait is sikerült feltárni.

A római korban a limes frekventált helyeként tartotta nyilván az aquincumi helyőrség, így őrtornyot is létesített a váci Duna-ág partján, a horányi révnél, amellyel szemben a dunakeszi őrtorony volt. Ezt a kettőt a Traianus híd kötötte össze, amelynek egyes pillérei még ma is láthatók a római őrtorony mellett.

A honfoglalás korában Kurszán fejedelem telepedett a szigetre, így halála után Szigetmonostor a Kartal nemzetség birtoka lett.

Tiburc ispán, mint a család ősi sarja 1214-ben alapította meg a településen a Bencés kolostort is, Szent Szalvator néven. Ez a monostor Felső-Göddel szemben épült, a váci-Duna-ág felőli emelkedőn. Sajnos, ma már alapkövei sincsenek.

A kolostor alapítójáról először Tiburcmonostor, majd Monostor volt a falu neve. A Szigetmonostor elnevezéssel először csak 1867-ben találkozhatunk. A falu népe már 1521 és 1524 között megismerkedett a reformáció tanaival. A falu lakói 1541 táján költöztek a Nagyduna partjáról a község jelenlegi helyére, a török elől menekülve, a református lelkész vezetésével.

Az 1546-os összeírásban 5 család, 1559-ben 8 család, 1590-ben már 19 család fizetett adót, a budai defterek alapján. A komáromi várkapitányság közelsége miatt azonban a magyar királyság számára is kellett adózni. Emellett az ellenreformáció megtorló intézkedései miatt is szenvednie kellett, mint jelentős református községnek. Az akadozó adózás miatt, I. Lipót örökáron eladta, Zichy István gróf győri várkapitánynak 1659-ben⁹

---

⁹ www.szigetmonostor.hu

A török uralom végén a megyében mindössze 52 hely maradt lakott, köztük a sziget három települése, Tótfalu, Pócsmegyer és Monostor. A szatmári béke utáni katolikus ellenhatás eredményeként, megszűnt a református egyeduralom, egyre több szlovák családot telepített be a Zichy család a birtokára, és 1744-ben a református egyházat a bogdányi filiájaként tartották nyilván.¹ A zűrzavaros helyzet a gazdasági tevékenységre is kihatott, mert Zichy Ferenc 1750-ben eladta Monostort Horányi Gábor uraságnak, aki egyre több "pápista lakosokat" kezdett betelepíteni és katolikus templomot is építtetett. Neve a Nagy-dunapart birtokain kiépült üdülőtelepen máig fennmaradt, pedig hírhedt oligarcha volt. Az 1754. évi vármegyei nemesi összeírás szerint Monostoron zálogos birtokos volt fia, Horányi Antal is.

Ettől kezdve lett kétvallású a falu lakossága. Sőt a falu területileg is két részre oszlott: az alvégen volt a katolikus templom és ott laktak a katolikusok, a felvég pedig református volt, sokáig dúlt a rivalizálás. A katolikus templom 1752-re készült el, provinciális barokk stílusban épült. Horányi Gábor kegyúr 1752. augusztus 15-én Padányi Bíró Márton veszprémi püspökhöz intézett levelében kérte, hogy szentelje fel a Szentháromság tiszteletére épített templomot.

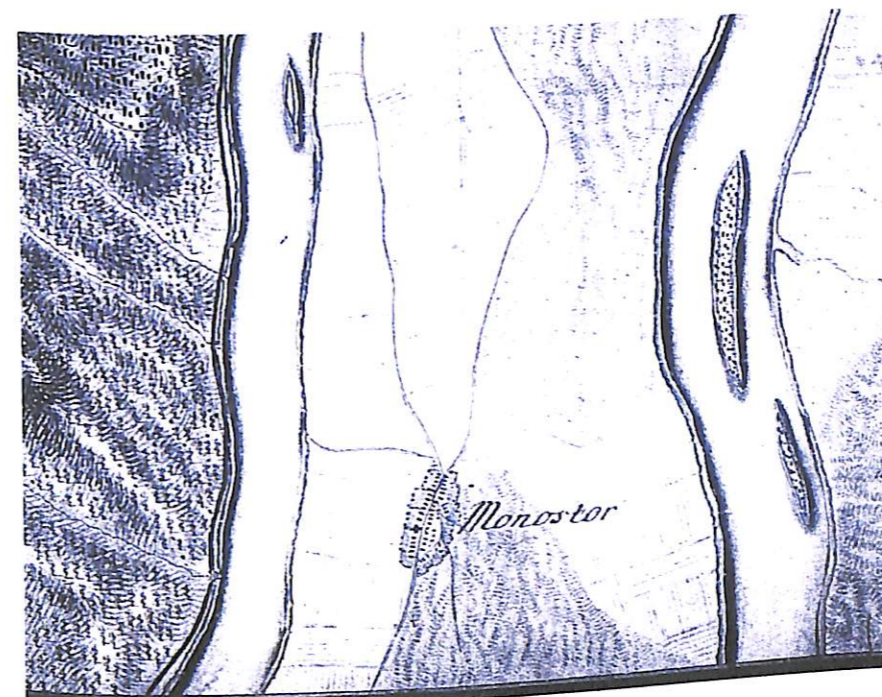
Monostor 1768-ban lett önálló plébánia, előtte Bogdány (Dunabogdány) filiája volt. A plébánia épülete a templomnál korábbi építésű, valószínűleg Horányi Gábor kastélyaként épült, melyben a kegyúr tornyos bejáratnál házikápolnát rendezett be, mivel templom még nem volt a faluban. A kutatásoknak ellentmondóan a szakirodalom szerint a plébániaépület Horányi Gábor házikápolnája átépítésével alakult ki. A plébánia területe egykor kiterjedt a mai Tahitótfalu és Pócsmegyer-Leányfalu politikai községek területére is.¹⁰

Az U-alaprajzú barokk plébániaépületet (Fő utca 38.) még Horányi Gábor építtette az 1740-es években, mint ezt az épületben talált bélyeges téglák is tanúsítják. A padláson és az udvar környékén legnagyobb mennyiségben előforduló bélyeges téglák domború felirata: "17 GH 43". Az írott, egymásba fonódó "G" és "H" betűk Horányi Gábor monogramját jelentik, az évszám pedig 1743. A padláson kisebb mennyiségben "17 GH 44" és "17 GH 47" feliratos bélyeges téglák is találhatóak, a betűk mérete és formája eltér az előbbiektől.

¹⁰ Gy. Balogh Ágnes: Szigetmonostor R.K. Plébánia- Építészettörténeti összefoglalás

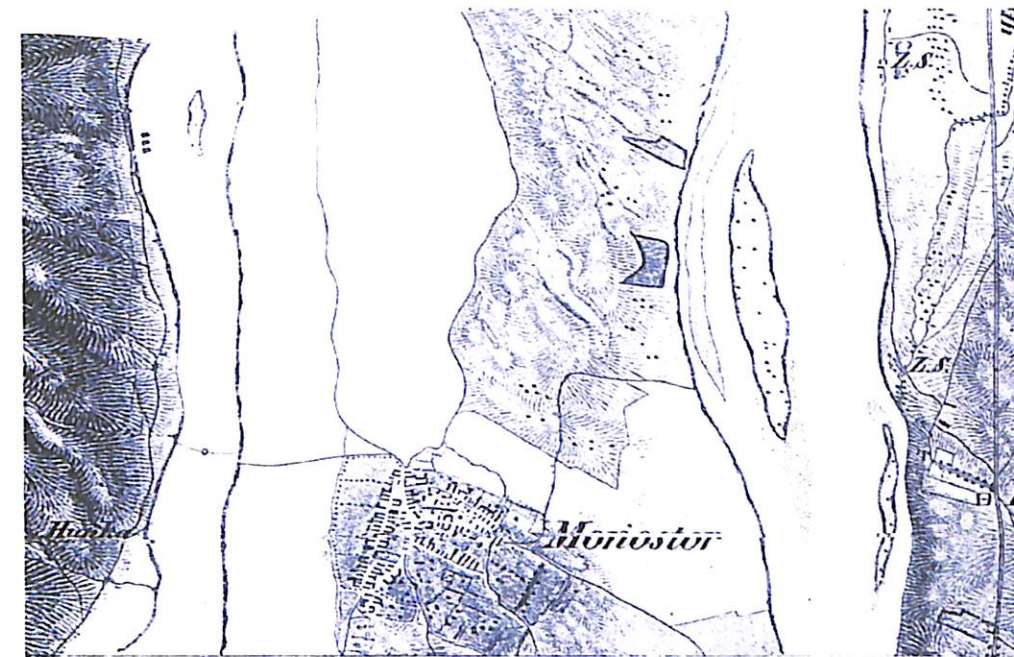
A Horányi család kezéről 1770-ben került át a birtok az Óbudai koronaadalom tulajdonába, Mária Terézia úrbéri törvényének szellemében, és egészen 1945-ig állami tulajdon maradt. 1771-ben új református templom épült.

Szigetmonostor 1782-1785 (katonai felmérés alapján)

1779. március 31-én tűzvész pusztított Monostoron, 1799-ben pedig az árvíz okozott nagy kárt. Súlyos következményei voltak az 1838-as árvíznek is, amely "az egész falut elborította", a házak összeomlottak, az ingóságok elpusztultak. Az 1800-egész falut elborította", a házak összeomlottak, az ingóságok elpusztultak. Az 1800-egész falut elborította", a házak összeomlottak, az ingóságok elpusztultak. Az 1800-egész falut elborította", a házak összeomlottak, az ingóságok elpusztultak. Ez az években még két árvizet vésztelt át a falu: az 1876-os és az 1895-ös árvizeket. Ez utóbbi árvíz vízmagasságát őrzi a református templom falán levő kis tábla, mely szerint kb. 1,20 méteres volt a víz a faluban.

Az árvizek ellenére a község fennmaradt és gyarapodott. A XX. század első évtizedeiben itt is megindult egy kis pezsgés. A koronaadalom egy részét megvásárolta Surányi József tanácsos, akinek a nevét a Pócsmegyer melletti üdülőtelep őrzi. Horányban megindult az állami üdülők létesítése és megépítették az Árpád strandfürdőt.

Szigetmonostor 1829-1866 (katonai felmérés alapján)

Az I. világháborúban a hősi halottak száma 52, a 387 bevonulóból. A Nagyatádi-féle földreform során 34 házhelyet osztottak ki. A két világháború között érezhető gazdasági és kulturális élénkülés kezdődött. A vallási ellentétek is csitultak.

Az 1930-as években jelentős változás következett be a falu életében, felismerték, hogy a sziget talaja kitűnő vízsűrű tulajdonsággal rendelkezik, és a Fővárosi Vízművek ekkor települt a szigetre. Az ezzel járó anyagi támogatásnak lett köszönhető 1937-ben az első villanyvezeték és 1938-ban a falu első makadámútja, a Fő utca. 1940-ben bővítették az iskolát, javításokat végeztek a parókia épületén is.

A II. világháborúban nem voltak harcok a közelben, de a váci és a fővárosi csatározások miatt, érték belövések a falut.

A háború utáni években, a rendszerváltással járó változások mellett megindult az infrastruktúra javulása is, így Szigetmonostor - elzártsága ellenére - nem került a sorvadó települések közé.

Az 1961-ben létesített tsz a környezetéből is vonzott munkaerőt, így a falu lélekszáma 1970-re tetőzött. A tsz 1975-ben egyesült a tahitótfalusi Kék Dunával, de a rossz gazdálkodás miatt az elköltözés beindulását ez sem tudta már megakadályozni.

A falu lakosságának fő foglalkozása a kezdetektől mezőgazdasági jellegű, így mint földesúri birtok (majd állami irányítású térség), a külterjes gazdálkodás válfajait művelték. A község címerének is beillő pecséten három szál búza, csoroszlya és ekevas látható.¹¹

A község címere álló, háromszögű pajzs ezüst mezejében a pajzsderékban lebegő helyzetű, arany közepű és zöld levelű öt vörös heraldikai rózsát két sorban, 3:2 elosztásban. A rózsákat felül és alul egy-egy vízszintes kék hullámpólya kíséri. A címerpajzsot két oldalról egy-egy szárukon keresztbetett, hat-hat kalászból álló búzakoszorú kíséri. A pajzs felett a pajzsszélességgel megegyező hosszúságú felirat, nagybetűs SZIGETMONOSTOR településnév. A címer szimbólumai, színei, a heraldika szabályainak megfelelően jelennek meg.

¹²A szántóföldi termesztésben fő termény a búza, árpa, rozs, kukorica. A szőlő jelentősége itt is a múlt századi filoxerajárvány után (1876) csökkent le komoly mértékben. Helyette azonban szerencsésen választották meg az új betelepítést: a málna és a földieper, máig jelentős bevételi forrása a falu családjainak. A terményt lóvontatású kofahajókkal vitték Budapestre, így a lóállomány sokáig jelentős maradt. Infrastrukturális állapotában is sokat javult Szigetmonostor, de zártsága és agrármúltja miatt, még sok a fejlesztésre váró feladat.

Mozi 1967 óta (jelenleg nem működik), rendelő 1963 óta, fogorvosi rendelő 1971 óta, vízvezeték 1958 óta (helyi előny!), utak portalanítása 1965 óta (jelenleg 85 %-os), járdák 1973 óta, futball- és kézilabdapálya 1975 óta van. 1972-ben presszó, 1974-ben húsbolt, 1985-ben önkiszolgáló bolt létesült, a könyvtár 1975-től kölcsönöz.

Műemlék jellegű épület mindössze 3 van, de még 3 érdemesülhetne rá. Védett növénye az árvalányhaj. Védett területté szeretnék nyilvánítani a községtől délre található Rudafás erdőt.

¹¹ www.szigetmonostor.hu

¹² www.szigetmonostor.hu

3.2 Régészeti lelőhelyek

Az alábbiakban szeretném bemutatni egy a *MNM Mátyás Király Múzeum Visegrád* által elkészített tanulmányt, amelyből kiderül és körvonalazódik, az, hogy mikortól és a sziget melyik részén is kezdődött meg az élet egészen az Árpádkortól. Ezek a régészeti lelőhelyek döntő többségükben mezőgazdasági ill. vízmű védterületen találhatók.

1. Szigetmonostor - Kertalja

Árpád-kori telepnyomok

A falutól Ny-ra a község két templomával egy magasságban a sík területből kiemelkedő ovális domb D-i részén igen szórványosan és elszórtan középkori edénycserepek voltak a szántásban, köztük egy Árpád-kori vöröses fehér, profilált peremtöredék, nyakán bebökdösött díszítéssel.

2. Szigetmonostor - Kertalja

Újkőkori, Árpád- és késő középkori telepnyomok

A Szentendrei-sziget Ny-i partján, a falutól DNy-ra, a 11. folyamkilométer-jelző táblától D-re kb. 100 m hosszú szakaszon figyeltek meg telepnyomokat a terepbejárás során. A megműveletlen területen a település (?) pontos kiterjedését nem lehetett megállapítani.

3. Szigetmonostor - Kertalja

Árpád-kori telepnyomok

A falutól DNy-ra, a szentendrei révhez vezető úttól 150-200 m-re Ny felé kb. 80-100 m-es szakaszon elszórtan középkori cserepek mutatkoztak a kukoricásban, köztük egy Árpád-kori világosbarna, finom anyagú oldaltöredék, benyomott fogaskerek-díszítéssel.

4. Szigetmonostor - Horány

Bronzkori, La-Tène kori, népvándorlás kori, Árpád- és késő középkori telepnyomok, római őrtorony és kőemlék

A Szentendrei-sziget keleti szélén, a Horánygyöngye vendégfogadótól (korábban Horányi csárda) kb. 200 m-re D-re, a Duna-parton fekszik a szakirodalomban a „Horányi őrtorony ill. hídfőállás” néven ismert római épület. 1877-ben Rómer Flóris írta le, innen LVPICINI TRB téglabélyeget is említ. Az erősen pusztuló épület közepén egy [AP V]ALENTINI] bélyeges téglatöredéket is gyűjtöttek. A szakirodalomban ismertté vált maradványokat 1935-ben tárta fel Nagy Lajos. A szakirodalomban ismertté vált maradványokat 1935-ben tárta fel Nagy Lajos. A leletanyagát a kerámiatöredékek mellett nagyszámú bélyeges téglát (AP VALENTINI: [AP VA]LENTINI TRI ; AP IOVINI; FRIGERIDVS VPDVX AP VALEN; [.....] DVX) alkotta. Az épület falai kőből és téglából épültek. Központi része 14x22 m-es, É-D tengelyű, Ny-i és K-i fala belső oldalán pillérek álltak. Ny-i sarkain 1-1 kiugró, négyszögletes torony található. A központi épület K-i fala É-i és D-i irányban 14 és 16 m-es szárnyfalakban folytatódik, a sarkokon kisebb, kiugró, négyszögletes tornyokkal záródik, majd K felé - már elpusztult- falak húzódtak a folyó irányába.

Árpád- és késő középkori telepnyomok

A Szentendrei-sziget Ny-i partján a megműveletlen terület 300 m hosszan és 50 m szélességben felszántották. A terepbejárás alkalmával itt sikerült XIII-XVI. századi kerámiát gyűjteni. A leletek között szürke bécsi grafitos fazekak oldal- és peremtöredékei, finom, fehér kerámia hornyolatokkal és vörös festéssel díszített oldaltöredékei, szürke és vörös kúpos fedők töredékei és mázatlan kályhaszemdarabok is voltak.

A lelőhely a neve alapján azonosítható a Pilis-megyei Bolgárfaluval. A helynév típusa szerint a XIII-XIV. században keletkezett, valószínűleg bolgár telepeseiktől kapta a nevét. Első okleveles említése 1428-ból származik, amikor a király a „Roszygeten” lakó bolgárokat mindennemű adó fizetése alól felmentti. Az oklevelet

1449 és 1538 között többször átírták és megerősítették. A török korban szultáni hászbirtokként a visegrádi náhijéhez tartozott lakosságát 1546 és 1562 között többször összeírták. 1559-60-ban 2750 akcse adó fizetett. 1565-1566-ban Monostorral együtt számított bérletjövödelme évi 6600 akcse. 1592-ben már elhagyott faluként említik.

Területét még 1632-ben a budai szandzsákhöz tartozó tímárbirtokként sorolják fel. 1649-ben és 1697-ben „Bolgárfalu-pusztá”-ként említik Monostor határában.

6. Szigetmonostor - Nagy-erdő

Bronzkori szórványlelet, későbronzkori telepnyomok

A Szentendrei-sziget Ny-i oldalán a 9. folyamkilométer-jelző táblától a sziget belseje felé vezető dűlőút és az É-D irányú út kereszteződésénél, nagyrészt elhordott homokdomb falában, a felszíntől 70-80 cm-re tűzhely maradványai voltak.

7. Szigetmonostor - Szerem-földek

Rézkori, bronzkori és későbronzkori telepnyomok

A Szentendrei-sziget Ny-i partján kb. 250 m hosszan húzódik a lelőhely É-D-i irányban. Szélességét nem lehetett pontosan megállapítani. A cserepek között a rézkori badeni (péceli) kultúrához tartozó, két hosszúkás bütyökkel díszített szürke Peremtöredék, valamint kora bronzkori simított felületű, seprűs díszítésű szürkésbarna és bekarcolt vonaldíszítésű profilált oldaltöredékek voltak.

8. Szigetmonostor - Szerem-földek

Bizonytalan őskori telepnyomok

Az előző lelőhelytől D-re mintegy 5-600 m-re a Duna partján néhány állatcsont, Paticsdarab és közelebbről meghatározhatatlan őskori edénytöredék hevert. Mivel a lelőhelyet elárasztották, a telepnyomokat csak kis foltokban lehetett megfigyelni.

9. Szigetmonostor - Alsó-Merzsán

Újkőkori telepnyomok

A Szentendrei-sziget Ny-i partján az 5. folyamkilométer-jelző táblától 150 m-re É-ra, a sziget belseje felé enyhén emelkedő dombos részen kb. 150x200 m-es foltban állatcsontokat és a vonaldíszes kultúrához tartozó edénycserepeket (szürke, pelyvával soványított perem- és párhuzamos bekarcolt vonalakkal díszített faltörödékeket) sikerült gyűjteni.

10. Szigetmonostor - Szilos

Rézkori, La Tène-kori és római kori telepnyomok

A Szentendrei-sziget K-i partján, a horányi révtől D-re eső első szivattyúháztól 100 m-re D felé, a töltés belső oldalán 40-50 m átmérőjű foltban mutatkoztak edénytörödékek. Köztük a rézkori badeni (péceli) kultúrához tartozik egy szürkésbarna faltörödékek átfúrt bütyökkel. Egy seprűs díszítésű grafitos edényoldal-törödékek kelta, a fekete, kihajló, lekerekített, valamint szürke, enyhén kihajló peremtörödékek római koriak.

11. Szigetmonostor - Homokos

Honfoglalás- és kora Árpád-kori telepnyomok.

A sziget közepén végighúzódó dombhát Ny-i szélén, a „Szerem-földnek” nevezett laposabb résztől K-re van a lelőhely, az É-D irányú út és a Duna-parttól induló ebbe torkolló dűlőút találkozásánál. A megműveletlen területen csupán egy talajrepedésben, a felszíntől 40-80 cm mélyen kerültek elő állatcsontok, kagylók és X-XI. századi edénycserepek.

12. Szigetmonostor - Felső- rétek

Későbronzkori telepnyomok

A sziget déli csúcsán végighúzódó töltéstől Ny-ra, a Luppa-sziget alsó végétől kb. 500 m-re D felé, egy kiemelkedő négyszögletes domb környékén ritkásan elszórt cserepek voltak a felszínen, köztük a késő bronzkori urnasíros kultúrához tartozó szürkésbarna, fényes felületű, erősen befelé hajló peremtöredék.

13. Szigetmonostor- Felső-rétek

Újkőkori, rézkori, bronzkori, La Tène- kori, Árpád- és késő középkori telepnyomok, későbronzkori urnasírok, római őrtorony(?) középkori templom(?)

A Szentendrei-sziget D-i csúcsán, a két parton és a köztük levő magasabb fekvésű területen található lelőhelyre már a XIX. századból van ismert adat: Rómer Flóris 1866-ban arról tudósított, „hogyan itt a part konyha-hulladékokkal és cserepekkel egészen meg van rakva”.

1935 és 1938 között a Fővárosi Vízművek kútfúrési és csőfektetési munkálatai során a késő bronzkori urnasíros kultúra temetőjét és települését találták meg. Az ásatást Nagy Tibor és Szilágyi János végezték. A leletanyag a Fővárosi Múzeumba került, majd 1953-ban átadták az SZFM-nek. 1942-ben Petróczy József gyűjtött a lelőhelyen nagy mennyiségű, az őskor különböző szakaszaiba tartozó cserepeket és kőeszközöket. Szükszavú jelentésében sajnos semmit sem ír a lelőköri körülményekről. 1957-ben egy szivattyúház építésekor ismét megbolygatták az urnasíros kultúra települését. A leletmentést akkor Soproni Sándor végezte.

17. Szigetmonostor - Merzsány

Nyújtott csontvázas temetőrészlet

A Szentendrei-sziget D-i részén, a Ny-i partot kísérő magasabb homokhát egyik kiemelkedésén, a gátórháztól É-ra, kábelfektetéskor temetőt dúltak szét. Ecsedy István, háromnapos leletmentő ásatása 13 melléklet nélküli Ny-K irányítású csontvázas sír helyét tisztázta. A sírok É-D irányú sorban, egymástól 3-4 m-re helyezkedtek el.

18. Szigetmonostor - Fácános-kert

Római őrtorony (?)

A Dera-patak torkolatától K-i irányban, a Szentendrei-sziget közepén (az 1930-as években 109 m-es magasságpont dombján) 1935-ben római őrtorony maradványait figyelték meg. Feltárására nem került sor, leletanyag sem ismert a lelőhelyről.

19. Szigetmonostor - Ady Endre u.7.

Római és középkori telepnymok (?)

Az Ady Endre u. 7. sz. ház tornáca alatt, vízcső árkában üvegedény töredékeket és cserepeket találtak. A leletek római és középkori edényekből származnak.

20. Szigetmonostor - Nagy-erdő

Későbronzkori telepnyomok

A falutól DK-re, a Szentendrei-sziget belsejében a Szigetmonostor és Horány közt húzódó villanyvezeték 4966. és 4969. sz. oszlopai között nagy kiterjedésű teleülés nyomai mutatkoztak az erdőből kiszakított megművelt parcellákban. A területen állatcsontok és paticsdarabok kíséretében a késő bronzkori halomsíros kultúra edénytöredékei kerültek elő.

21. Szigetmonostor - Pusztamonostorok

Újkőkori, rézkori, bronzkori, későbronzkori, népvándorláskori (?) honfoglalás- és Árpád-kori telepnyomok

A falutól K-re, a Váci-Duna partján húzódik a lelőhely az 1669. folyamkilométer-jelző tábláig, a part menti töltéstől kb. 200 m szélességben a sziget belseje felé. A területen előkerültek a neolitikus vonaldíszes kultúra cserepei, egyebek mellett világosszürke, vékony falú, bekarcolt vonaldíszítésű, vörösszürke, vastag falú, két bütyökkel ellátott kerámiatöredékek is

22. Szigetmonostor - Pusztamonostorok

Bronzkori, honfoglaláskori, Árpád-kori és késő középkori telepnyomok, római őrtorony, Árpád-kori monostor és kőemlékek, középkori temető

A Szentendrei-sziget K-i partján, az alsógödi révháztól a sziget belseje felé mutatkoztak településnyomok. A területen néhány, közelebről meghatározhatatlan bronzkori cserép került elő, köztük egy szürkésbarna, finom anyagú, vékony falú edény kihajló peremtöredékei.

23. Szigetmonostor - Cigány-hegyi dűlő

Késő bronzkori telepnyomok

A sziget K-i partján az alsógödi révtől kb. 1,5 km-re É felé a Duna-parti töltés elágazása fölött 2-300 m hosszú szakaszon mintegy 100 m szélességben követi a partot a lelőhely. A területen a késő bronzkori urnasíros kultúra leletei kerültek elő, köztük vörösseszürke, vastag falú edény egyenes peremtöredéke besimított sávokkal, kihajló, szürkésbarna, síkozott és turbántekercses peremtöredékek.

24. Szigetmonostor - Szerem- földek

La Tène-kori telepnyomok

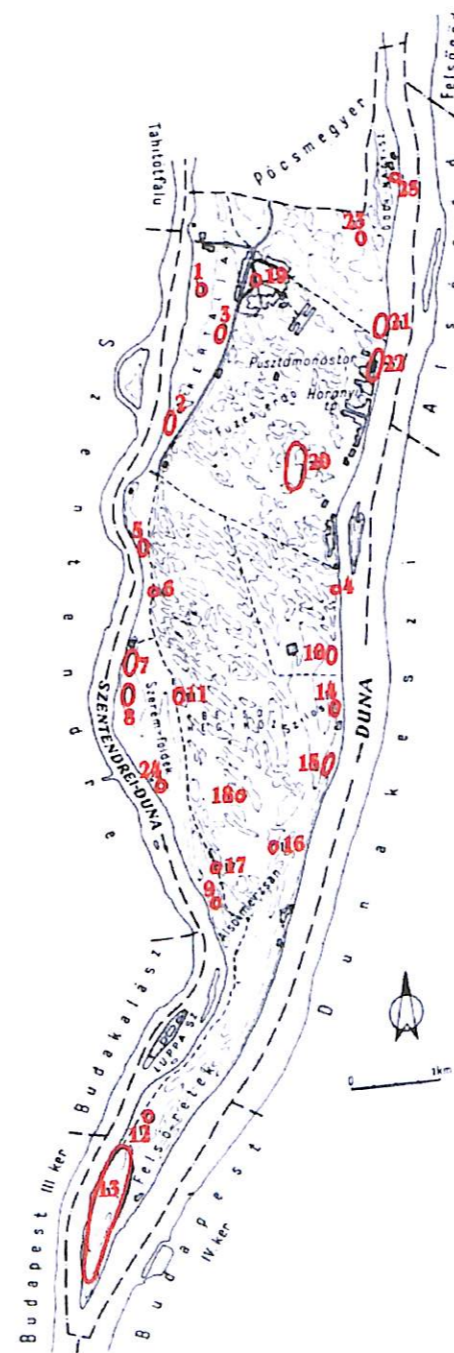
A Szentendrei-sziget Ny-i partján, a Pannónia-telepi szivattyúházzal átellenben kerültek elő kelta kori edénytöredékek, köztük szürke és barna korongolt tálak kifelé hajló, legömbölyített peremtöredékei.

25. Szigetmonostor - Gödi Nagy-sziget

Bronzkori telepnyomok

Szigetmonostor határának ÉK-i csücskében helyezkedik el az egykori Gödi- (Nagy) sziget. A szigetet Ny-ról határoló Duna-ág már feltöltődött. Vancsó Gyula 1885-ben a Duna partján 1 m mélyen egy bögretöredéket, „tűzpadon hamu között” bronzrögöt, két csiszolt kőbaltát talált. Ugyanitt további cserepeket figyelt meg. Az MNM 1948-ban kapta meg az egyik trapéz alakú kőbaltát, a nyomott

gömbtestű bögrétöredéket és a bronzrögöt. A lelőhelyen legnagyobb valószínűséggel a vatyai kultúra telepével számolhatunk.¹³

Szigetmonostor régészeti lelőhelyei

¹³ Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány Szigetmonostor község Településszerkezeti Tervéhez

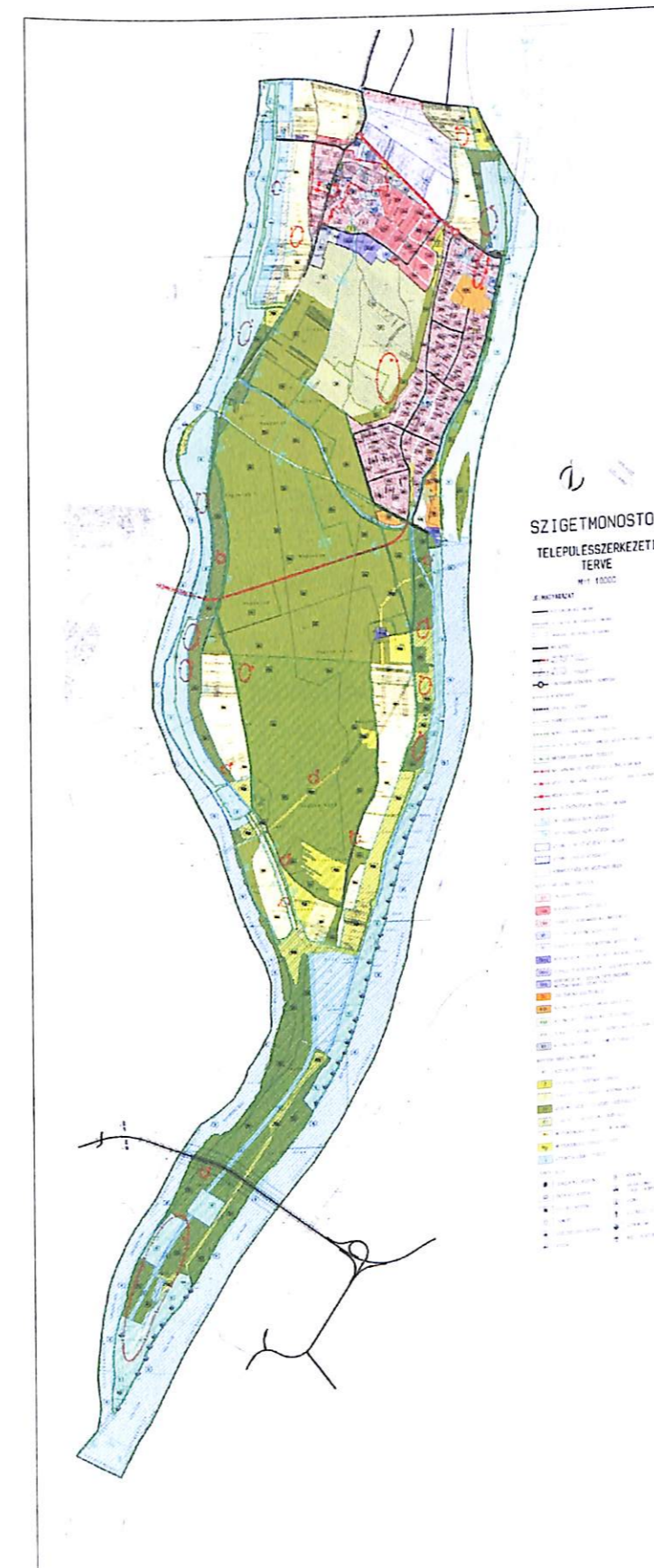
4.1 Településszerkezet vizsgálata

Szigetmonostor a szentendrei szigetből 60%-ot tudhat magáénak. Azonban ebből csak 40%-ot hasznosíthat a település, mivel a fennmaradó 20% vízbázis terület és a Fővárosi vízművek birtokolja. Ebben a fennmaradó 40%-ban találjuk meg a beépítésre szánt: *a település közigazgatási területének beépített illetve további beépítés céljára szolgáló terület - illetve a beépítésre nem szánt területeket: a település közigazgatási területének a zöldterületi, közlekedési, mezőgazdasági... része.*

A beépítésre szánt terület, amely tartalmazza a vizsgált területrészt is két nagyobb egységre oszlik. Az egyik szigetmonostor falusi-történeti része a másik Horány üdülő telep. Érdekessége, hogy a mai Horány területén alakult ki a falusi település rész, majd a későbbiekben húzódott fentebb és került a jelenlegi helyére. A falusi két övezeti részt egy határozott zöldterületi sáv választja el egymástól. A falusi településrész jól felismerhető organikus fejlődött, kusza utcáiról és telkeiről, azonban az évek során hozzáolvasztottak egy kertvárosi övezetet is, amely igen erős kontrasztot mutat ezzel az organikus szerkezettel, hiszen ez már egy tervezett pontos geometriai formákat tartalmazó szerkezetet mutat. Ez a kertvárosi rész szabályos méretű telkeket és raszteres, hálós utca szerkezetet jelenít meg, elhatárolódva az ófalu ágas utcahálózatától. A jelenlegi horányi üdülőterületi részre kertvárosi lakóterületi övezetet kíván a helyi önkormányzat létrehozni, amely egyébként hasonlóan a már Lke-ként besorolt területhez, hálós utca szerkezetet és nagyjából szabályos telkeket tartalmaz jelenleg is. A következő terület felhasználási egységeket tartalmazza még a beépítésre szánt területrészt: üdülőházas övezetet, településközponti övezetet, különleges területet és vegyes területeket és kereskedelmi-gazdasági területet. A beépítésre nem szánt területek is nagyban meghatározzák a sziget e részét, a zöldterületek, erdőterületek (amelyek védő és védettre oszlanak fel), mezőgazdasági területek és nem utolsósorban a vízgazdálkodási területek.

Ez utóbbi nagyon is meghatározza a település szerkezetét, alakulását, hiszen a vízbázis területek miatt sok megkötést kell elviselnie a településnek városépítészeti szempontból.

Településszerkezeti terv

A mellékelt terven jól láthatóak a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területek arányai. Ebből kiderül, hogy utóbbi nagyobb százalékát teszi ki a településnek.

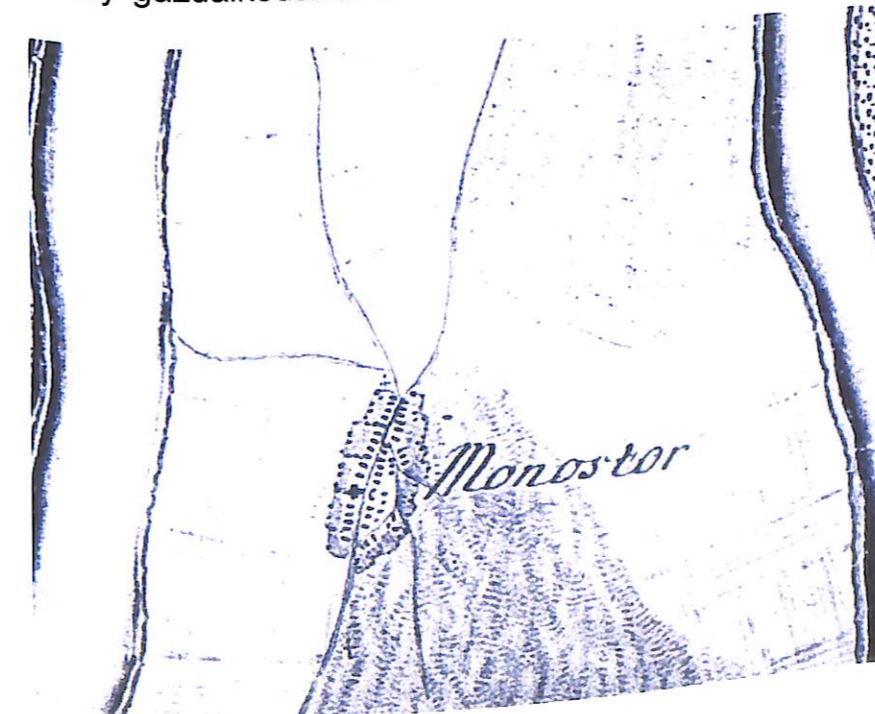
Szigetmonostor településszerkezeti tervében hangsúlyosan szerepel a természetvédelem, a vízvédelmi szempontok által szigorítva. Az ősfalu hagyományos településképeinek megőrzése is fontos feladat. Ezen szempontok és elvek alapján ipari beruházást nem terveznek. A legkomolyabb hatást a természeti és történeti értékekre tervezett Duna hidak (Szentendrei, Váci ág) jelentenek. A gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató terület kialakítását és a horányi közműberuházásokat a régészeti örökség védelmére vonatkozó jogszabályok betartásával lehet megvalósítani.

4.2 Ófalu szerkezetének vizsgálata

Mint azt már korábban szigetmonostor történetében is leírtam természet erőinek rongálásában nem volt híján soha a falu. Az évszázadok során se árvíz se tűz nem kímélte a falu lakosságát, éppen ezért folyamatosan alakult a falu szerkezete. Az ófalu a mostani helyét a török idöket követően „foglalta” el. A török hódoltság idején a falu a mostani Horányi részen volt megtalálható, de az árvizek és a Duna túlszárultán virágzó gazdaság hatására egyre fentebb húzódott, míg végül el nem érte a mostani helyét. Ezeken túl a szentendrei oldalon volt megtalálható a szigetmonostori lakosság mezőgazdasági földjének nagy része és innen könnyebb volt az átjutás.

Az alábbiakban az 1700-as évektől szeretném bemutatni a falu szerkezeti fejlődését, érve ez alatt a település terjeszkedését, útjainak fejlődését és az erre felfűzött telkek, házak számának arányait.

Az 1782-es felmérési térképen látható, ahogy a falu az „Y” ágas elhelyezkedésű út mellé szerveződik, a Dunától mintegy 1km-re, illetve terület nagyjából negyede a napjainkban fellelhető falunak. A falun belüli utakat még nem jelöli a térkép, amely a halmazos település szerkezetére utal, valamint látható a házak mögötti „kertes” rész amely gazdálkodásra adott lehetőséget. A beépítés egy nagy tér részeként jelenik meg.

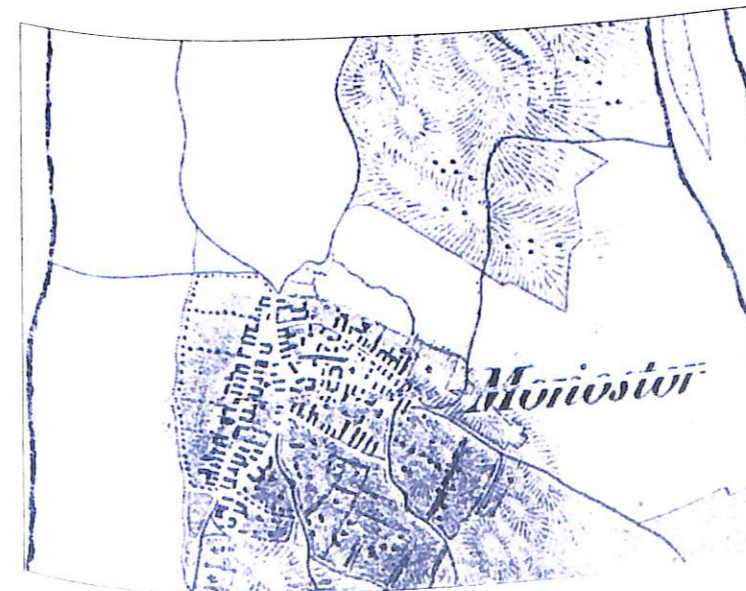

A tér mintegy átfolyik a szabadon álló tömegek között, ezért áramló térnek is hívják. A köztes terek alapvetően minidig nyitottak, kifelé elvileg határtalanok. A mi esetünkben azonban igenis lehatárolják a mezőgazdasági földek.

1782-1785

Hogy miként kerül a képbe a köztes tér fogalma? A köztes tér nemcsak egyedi épületek, hanem összetettebb alakzatok: épületcsoportok, tömbök vagy utcák által szervezett épületnyalábok között is értelmezhető. A „halmazosság” csak azt jelenti, hogy a köztes tér szempontjából ez utóbbi alakzatok a térben esetlegesen eloszló, jelentős sűrűségű, eltérő kiterjedésű és kompakt tömegként viselkednek, miközben maga a tér semmilyen értelemben vett térszervező szerepet nem játszik: inkább maradvány. Az utcák, ha vannak, itt nem szervezik a beépítést, hanem kiszolgálják az épületeket, vagyis szerepük a külső tér tagolására korlátozódik.¹⁴A felmérésen jól látható még az 1752-ben elkészült katolikus templom (FŐ UTCA 38.) amelynek érdekessége, hogy nem térre épült illetve tér nem szerveződött köré, hanem a falu főutcájában található. A zömében reformátusvallású falu, területileg is két részre oszlott: az alvégen volt a katolikus templom és ott laktak a katolikusok, a felvég pedig református volt.

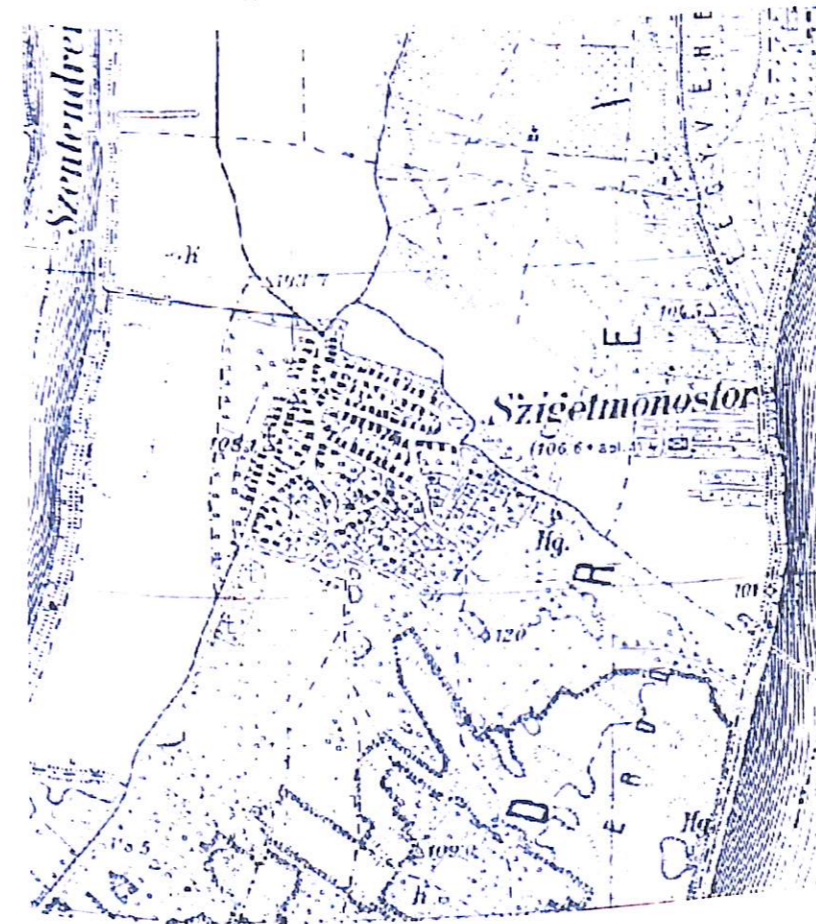
Ezzel szemben az 1829-ben készült korabeli térképen látható, hogy a falu karakterisztikája némiképpen megváltozott valamint terjeszkedett keleti irányban. Megfigyelhető, hogy bár organikus alakul a szerkezet, de ennek ellenére némi rendezettség lelhető fel. Ennek oka az 1799-es árvíz okozta károk. Valamint súlyos következményei voltak az 1838-as árvíznek is, amely "az egész falut elborította", a házak összeomlottak, az ingóságok elpusztultak. Az ezt követő újjáépítés eredménye a ma is fellelhető faluszerkezet egy része. Az 1829-es katonai felmérésen nagy része kirajzolódik a mostani településszerkezetnek, bár a dél-keleti részen még üres telkek, mezőgazdasági birtokok láthatóak. Az utcahálózat a ma fellelhetőnek alapjait rakta le, hiszen nagy része a maival megegyezően fut és tár fel területeket. Az előbbieken vizsgált halmazos szerkezethez képest az utcák itt már szervezik a beépítést.

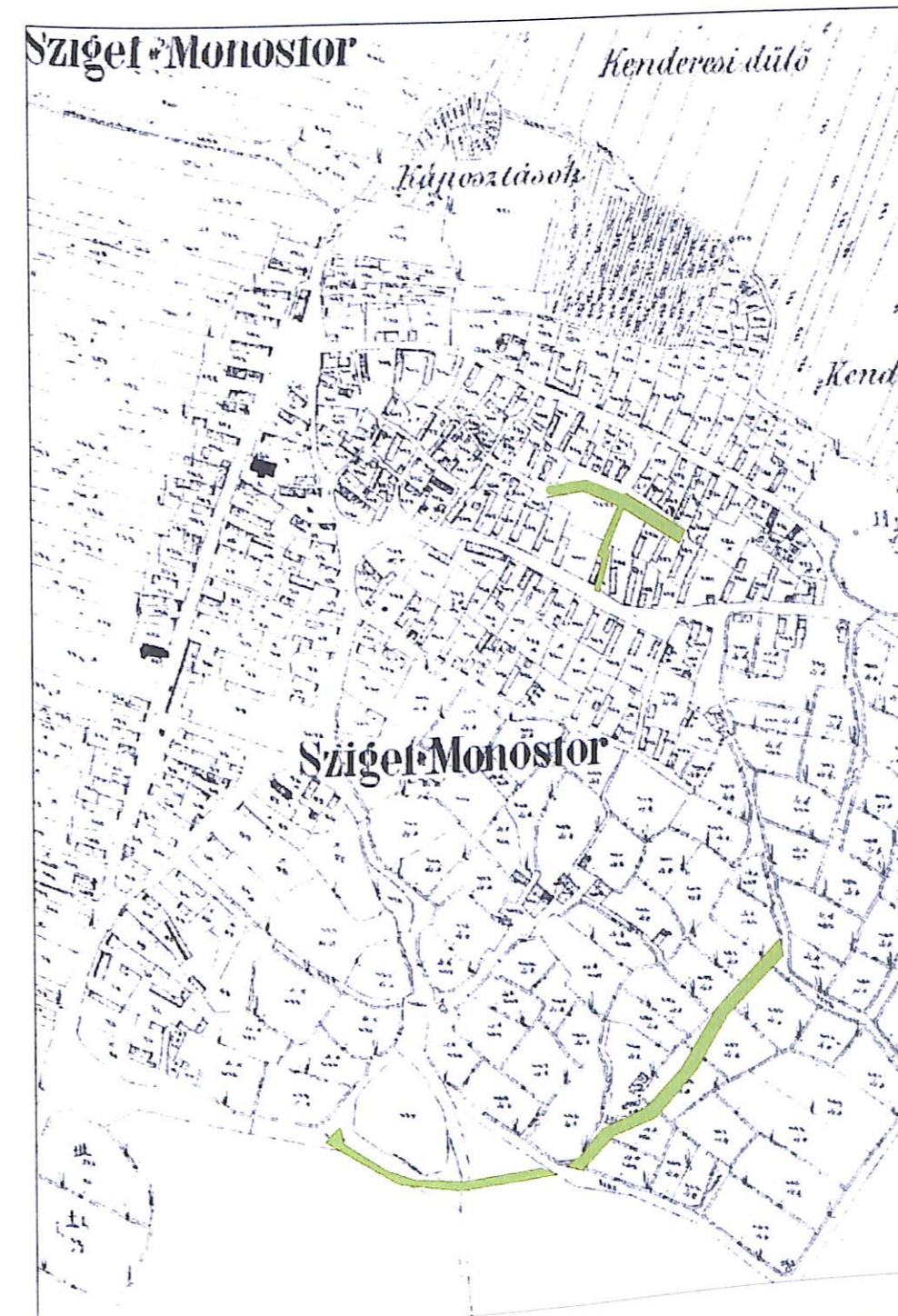
1829-1866

¹⁴ Meggyesi Tamás: A külső tér

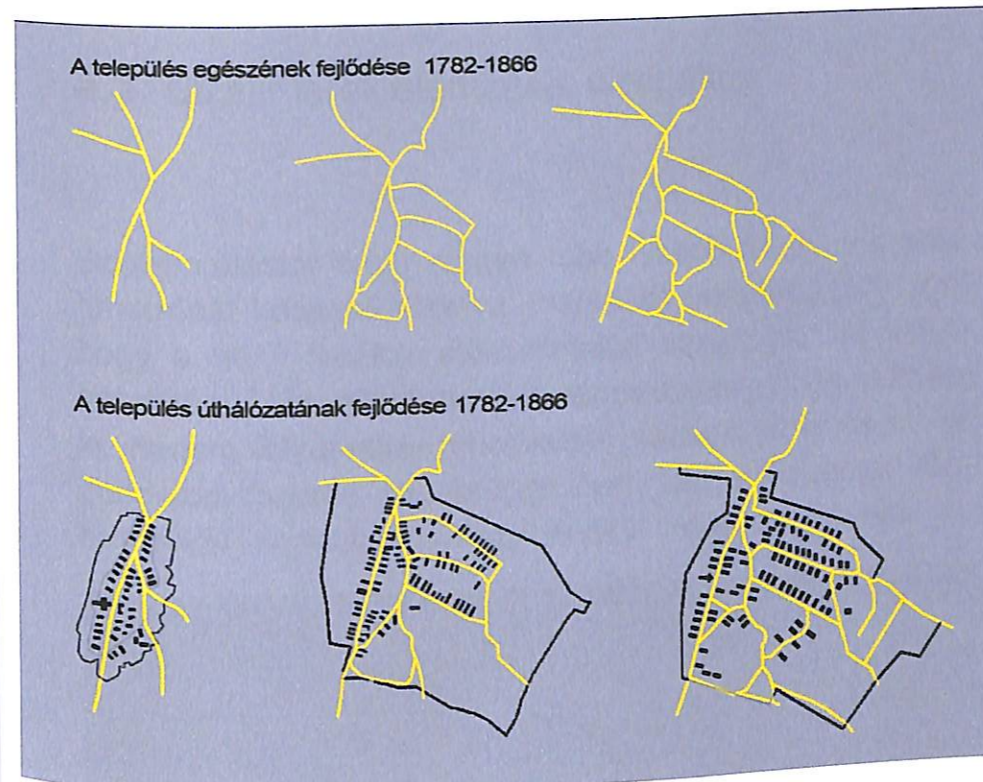
Az 1872 utáni felmérés hasonlít a leginkább a mai faluszerkezethez mondhatni nem igazán változott az ófalu része az akkori felméréshez képest. A megelőző felmérésektől eltérően itt már látszik hogy a falu nem csak keleti de déli irányban is terjeszkedik. A feljegyzések szerint az 1200-as évek környékén temetkezési helyként használt kissé dombos rész felé. Utcahálózatára még mindig az organikus, kusza jelleg a legjellemzőbb, de már felfedezhető új utca elágazások, valamint tömbbátörések is.

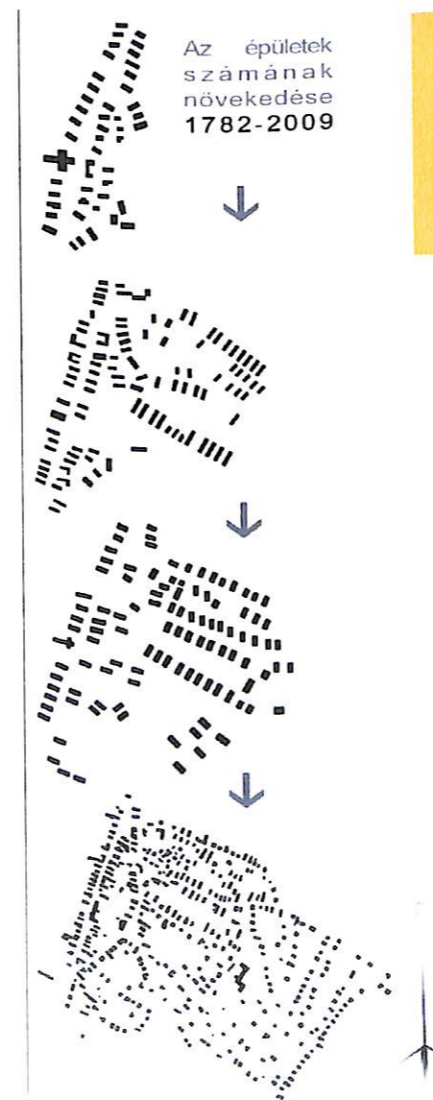

Az 1880-as kataszteri térképen látszik, hogy a falu dél-dél keleti része már felparcellázott ugyan, de még épületek nem találhatóak rajta. Valamint azt is láthatjuk, hogy több helyen vágtak keresztül a későbbiekben utakat, ezt zölddel jelöltem. A telkek formája, nagysága és ez által száma is megváltozott, a térképen látható házak nélküli rész telkei geometrikusabb formákat öltöttek és ezzel együtt meg is sokasodott a számuk. Ma ez területrész kertvárosi övezetként (L_{ke}) van besorolva.

Egy általam készített rajzon lehet látni, hogy a XVIII.- XIX. században hogyan fejlődtek az utcák és hogyan gyarapodott, terjeszkedett a település egésze. Hogyan integrálódott az ágas utcaszerkezetbe a ma fellelhető utcahálózat.

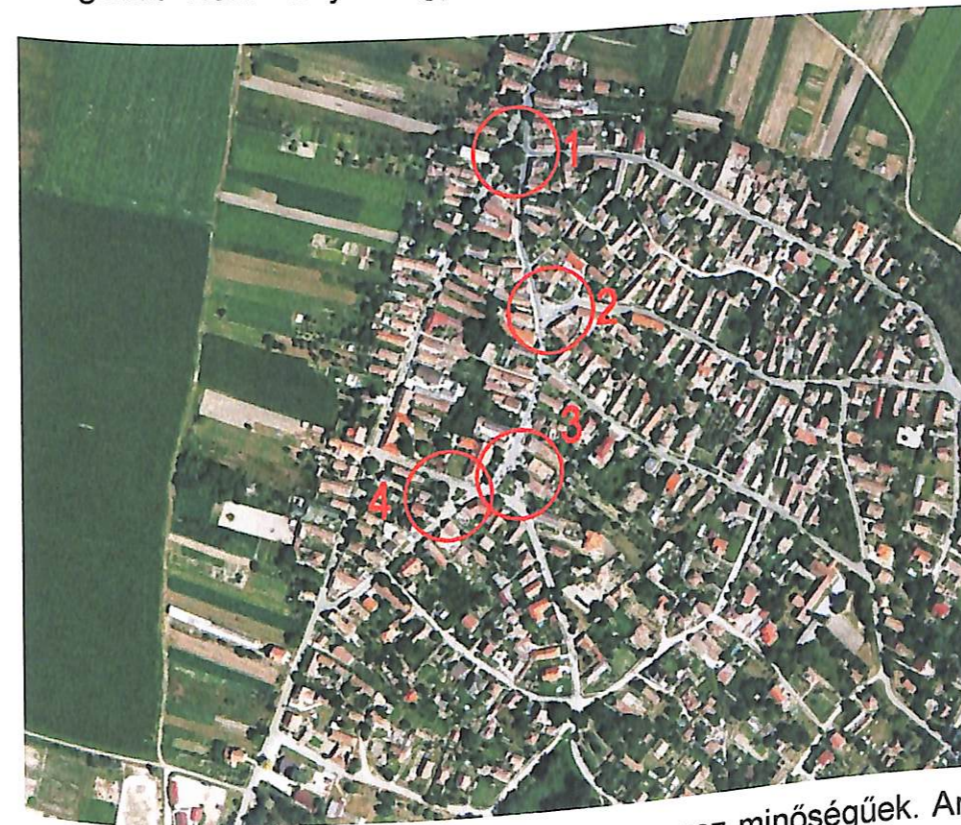

A baloldalon látható képen azt próbáltam illusztrálni, miként nőtt a településen található épületek száma.

A már vizsgált népesség fejezetből kiderült, hogy a falu lakossága egyre fogyóban van. Azt tapasztaltam magam is ott jártamkor, hogy az épületek igen nagy része eladó és néhányuk ezek közül is lakatlan, elhanyagolt állapotban van. Ez a tendencia az ófalu részre igaz inkább, itt gyanítható, hogy a közlekedési elszigeteltség miatt illetve az elhalálózások végett történik mindez. A tanulmány ezen is szeretne segíteni kissé, amit a későbbiekben ki is fejtek.

4.3 Utcák, terek elemzése, vizsgálata

Szigetmonostor ófalu részén több kisebb teresedés található, azonban egyik sem funkcionál központi térként. Helyszíni vizsgálódásim során többször tapasztaltam, hogy a helyi fiatalok előszeretettel használják és veszik birtokba a teret főként hétvégén. Több alkalommal is tapasztaltam, hogy nem egy ponton, térnél ragadnak le, hanem folyamatos mozgásban vannak, itt is és ott is vannak egy picit. Ez azt gondolom szoros összefüggésben van a központi tér hiányával hiszen a falu mozgását nem tudják egy helyről nyomon követni, hanem mindig mennek a

mozgások, élet felé. Amit egy központi tér kiszolgál másutt azt itt több kisebb teszi meg. Az alábbi képen bejelöltem azoknak a teresedéseknek a helyét, amelyek fontos szerepet játszanak a falu életében. Az utcák nagy része aszfaltozott, minőségük változó. Találhatunk azonban több

földes utcát is amelyek igen gödrösek, rossz minőségűek. Ami érdekesség, hogy a legnagyobb gépjármű forgalmat lebonyolító Rákóczi utca, igen szűknek mondhatóan indul, alig fér el két autó egymás mellett, járda az ezen a szakaszán nincsen. A járdák az utcákon több esetben is szűkülnek, néhol egyszer csak megszűnnek, burkolatuk javarészt rossz minőségű, betonlapokból kirakott, bukdácsolva lehet rajtuk közlekedni. Az utcákra jellemző a néhol szűkös részeken kívül a zezugos kanyargós elrendezés, amely kellemes történeti, középkori érzéseket kelt az arra járókban. Minden utca közvilágítással ellátott és csatornázott.

1. Kossuth tér: Szigetmonostorra látogatók nem kerülhetik el ezt a teret, hiszen ezen keresztül közelíthető meg a falu bármely része, akár komppal, akár a leányfalui hídon is jön át. A tér a Fő utca és a Rákóczi utca közé van beékelődve. Alaktanilag egy háromszögformát képez, amelynek füvesített talaja több utcabútort is tartalmaz, valamint található két emlékművet itt, egy kopjafát a vízbefúltak emlékére és a 48-as emlékművet. Mindkettő izléselesen emelkedik ki a térből. A tér központi részének bujtatja el a padra leülő pihenőket. A téren több nagyobb fa is található, amely fokozza a kellemes hangulatát.

Képek a Kossuth térről

1848-as emlékmű

Kopjafa a vízbefúltak emlékére

1. Mátyás király tér: A Rákóczi utcán tovább haladva ütközünk neki a következő térnek, amely eltérően a Kossuth tértől már nem füvesített, hanem aszfalozott inkább csak autóforgalomnak kialakított teresedés. Nem található itt utcabútor se fák, viszont nem elhanyagolható jelentősége van, hiszen találhatóunk itt közértet illetve két kocsmát is, amely sok esetben társadalmilag meghatározó helyszín egy falu életében.

Képek a Mátyás király térről

Mátyás király tér

3-4. Szabadság tér: Mondhatni ez a falu központi tere, annak ellenére, hogy nincsen pihenésre kialakítva, nem is látványos, azonban itt folyik a hétköznapi társadalmi élet nagy része, itt telik meg étellel a legjobban a falu. Hiszen a téren található az óvoda, amely reggelente és délutánonként igen nagy gépkocsi forgalmat generál, emiatt problémásnak is mondható a terület. A kevés parkolási lehetőség miatt a falu vezetése fontolóra vette a tér átépítését, rendezését, amelyre pályázatot is indított több beérkezett figyelemre méltó tervvel. Érdekessége, hogy a helyi felcseperedő lakosokat is megkérdezték, jobban mondva egy iskolai rajzversenyt is indítottak, hogy ki miként képzelné a területet a jövőben. A tér, geometriailag szintén háromszöget formáz, közepén kiemelkedő füvesített résszel, amelynek közepén egy kereszt áll. A tér, ezáltal a középére helyezett résszel körbejárhatóvá válik. A térbe négy utca csatlakozik bele közvetlen, a Bajcsy, Ady, József Attila és egy kisebb utcácska. A tér érdekessége, hogy lényegében két külön álló, de összefüggő térszakaszból áll. A József Attila utca végén kialakult háromszög teresedés miatt. A téren több kereskedelmi üzlet található.

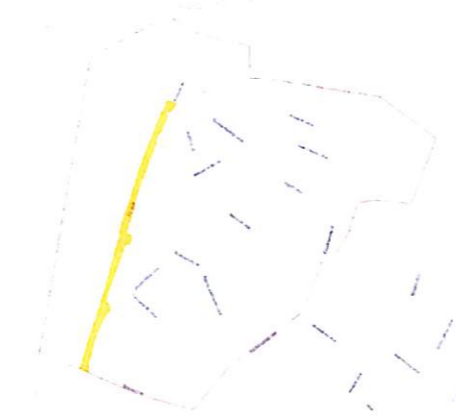

Képek a Szabadság térről

4.4 Szigetmonostor-ófalú épületeinek felmérése

Fő utca

A Fő utca, mint azt a neve is mutatja Szigetmonostor fő utcája, ahol is a legtöbb karaktert meghatározó épület található. A szélességében változó 10-12m széles utca kétoldali járdával rendelkezik, amely néhol kövezett, néhol földes kialakítású. Az utca, teresedésből indul (Kossuth tér) és egy beépítetlen területtel zárul. Az útburkolat kockaköves kialakítású és a járdától egy, egy méteres fásított zöldsáv választja el.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Fő utca 2	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 3	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	jó	Összetett	L	F
Fő utca 5	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 7	Oldalhatár Előkertes	1940-50	jó	Sátor	L	F
Fő utca 9	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 10	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	felújított	Nyereg	L	F+T
Fő utca 11	Oldalhatár Előkertes	1940-50	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 12	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 13	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	romos	Nyereg	L	F
Fő utca 14	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 15	Zárt sorú	1940-50	újítandó		Ref.temp I	
Fő utca 16	Szabadon álló	1752	jó		L	F
Fő utca 17	Zárt sorú	1940-50	újítandó		Ref.temp I	
Fő utca 18	Szabadon álló	1752	jó		L	F
Fő utca 19	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 20	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	parókia	F
Fő utca 21	Oldalhatár Előkertes	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 22	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 23	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	romos	Nyereg	L	F
Fő utca 24	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 25	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	romos	Sátor	L	F

Jelmagyarázat
 L lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ szolgáltatás F földszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Fő utca 26	Zártsorú	1885	újítandó	Sátor	hivatal	F
Fő utca 27	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Sátor	L	F
Fő utca 28	sarok	1940-50	jó	Knyereg	L	F
Fő utca 29	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Sátor	L	F
Fő utca 30	Oldalhatár Előkeres	1950-60	újítandó	Knyereg	L	F
Fő utca 31	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	felújított	Nyereg	L	F
Fő utca 32	Oldalhatár Előkeres	1990-00	jó	Nyereg	L+K	F+T
Fő utca 33	Oldalhatár Előkeres	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 34	Oldalhatár Előkeres	1990-00	jó	Nyereg	L+K	F+T
Fő utca 35	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	újítandó	Sátor	L	F
Fő utca 36	Zártsorú	1970-80	újítandó	Nyereg	L	F+1+T
Fő utca 37	Szabadon álló	1752	jó		Rk.templ	
Fő utca 38	Zártsorú	1740	jó	Knyereg	plébánia	F
Fő utca 39	Szabadon álló	1950-60	felújított	Nyereg	L	F+1
Fő utca 40	Oldalhatár Előkeres	1940-50	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 41	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	felújított	Nyereg	L	F+T
Fő utca 42	Oldalhatár Előkeres	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 43	Oldalhatár Előkeres	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Fő utca 44	Oldalhatár Előkeres	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 45	Oldalhatár Előkeres	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 46	Oldalhatár Előkeres	1970-80	újítandó	Nyereg	L	F+T
Fő utca 47	Oldalhatár Utcafronti	1930	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 48	Oldalhatár Előkeres	1960-70	felújított	Sátor	L	F
Fő utca 49	Oldalhatár Előkeres	1960-70	felújított	Nyereg	L	F+T
Fő utca 50	Oldalhatár Előkeres	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 51	Oldalhatár Előkeres	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Fő utca 52	Oldalhatár Előkeres	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 53	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Fő utca 54	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 55	üres telek					
Fő utca 56	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 57	Oldalhatár Előkeres	1950-60	újítandó	Nyereg	L+K	F

Jelmagyarázat
 I lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F földszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Fő utca 58	Szabadon álló	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Fő utca 59	üres telek					
Fő utca 60	Oldalhatár Előkeres	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Fő utca 61	üres telek					
Fő utca 62	Oldalhatár Előkeres	1990-00	új	Nyereg	L	F+T
Fő utca 63	Szabadon álló	1990-00	felújított	Nyereg	L	F+1+T
Fő utca 64	Szabadon álló	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Fő utca 64/b	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Sátor	L	F

Kossuth utca

A Fő utcához hasonlóan szintén a Kossuth térről becsatlakozó utca, amelynek a végén található a régi temető és az ófalu részről a kertvárosi részbe kanyarodik bele. Az utca, változó szélességű 7-8 m, kétoldalt keskeny járda található az aszfalt burkolatú úttest mellett. Az utca beépítésére leginkább az oldalhatáron álló előkert nélküli és előkeres épületek a jellemzőek váltakozóan.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐ	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Kossuth utca 1	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 1/a	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 2	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 2/a	Szabadon álló	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Kossuth utca 2/b	Szabadon álló	1990-2000	új	Nyereg	L	F
Kossuth utca 3	Zártsorú	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 4	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	újítandó	Nyereg	L	F+T
Kossuth utca 5	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 6	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 8	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 I lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ szolgáltatás F-foldszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐ	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Kossuth utca 9	Oldalhatár Előkeres	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 10	Zártsorú	1940-50	újítandó	Sátor	L	F
Kossuth utca 11	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	romos	Nyereg	L	F
Kossuth utca 12	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Sátor	L	F
Kossuth utca 13	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 14	Oldalhatár Előkeres	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Kossuth utca 15	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 16	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó		L	F
Kossuth utca 17	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 18	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó		L	F
Kossuth utca 19	Oldalhatár Utcafronti	1931	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 20	Oldalhatár Előkeres	1960-70	újítandó	Sátor	L	F
Kossuth utca 21	Szabadon álló	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Kossuth utca 21/a	Oldalhatár Előkeres	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Kossuth utca 22	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 23	Szabadon álló	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 24	Oldalhatár Előkeres	1926	felújított	Nyereg	L	F
Kossuth utca 25	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 26	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 27	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	újítandó	Nyereg	L	F+T
Kossuth utca 28	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 28	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 30	Oldalhatár Előkeres	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 31	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Kossuth utca 32	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 32	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F
Kossuth utca 33	Oldalhatár Előkeres	1970-80	újítandó	Nyereg	L	F+T

Jelmagyarázat
 I. lakó funkció K. kereskedelmi funkció SZ. szolgáltatás F. földszintes T. tetőtér beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Petőfi Sándor utca

A Mátyás király teret és a Kossuth utcát köti össze a változó szélességű (10-14m) aszfaltburkolatú kétoldali járdával rendelkező utca. Az utcában található egy igényesen kialakított vendéglő is amely tükrözi a régmúlt falusi hangulatot.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Petőfi Sándor utca 1	Zártsorú	1960-70	újítandó	félnyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 2	Sarok	1940-50	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 3	Zártsorú	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F+T
Petőfi Sándor utca 4	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 5	Oldalhatár Előkertes	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Petőfi Sándor utca 6	Oldalhatár Előkertes	1960-70	felújított	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	újítandó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 8	Oldalhatár Előkertes	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 9	Oldalhatár Utcafronti	1866	jó		L	F+T
Petőfi Sándor utca 10	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 11	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Petőfi Sándor utca 12	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 13	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 14	sarok	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 15	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 16	sarok	1990-00	felújított	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 17	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 18	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	felújított	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat:
 L- lakó funkció K-kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F-foldszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Petőfi Sándor utca 19	Zártorú	1960-70	jó	Nyereg	K	F
Petőfi Sándor utca 20	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	felújított	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 22	Oldalhatár Előkeres	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 23	sarok	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 24	Szabadon álló		jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 25	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 26	Oldalhatár Utcafronti	1939	romos	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 28	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 30	Oldalhatár Előkeres	1950-60	felújított	Nyereg	L	F+T
Petőfi Sándor utca 32	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Petőfi Sándor utca 34	Sarok	1960-70	jó	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 L- lakó funkció K-kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F-földszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Mártírok útja

A Mátyás király teret és a Martinovics utcát összekötő aszfalt burkolatú utca, amely hozzávetőlegesen 10m szélességben terül el. Az utca hosszának kétharmadánál vágja keresztül a Köztársaság út. Kétoldalt keskeny változó burkolatú járda található.

CÍM	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Mártírok útja 1	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Mártírok útja 2	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	jó	Nyereg	L	F
Mártírok útja 3	Szabadon álló	1970-80	jó	Összetett	L	F+T
Mártírok útja 4	Oldalhatár Előkertes	1970-80	felújított	Nyereg	L	F
Mártírok útja 5	Szabadon álló	1970-80	újítandó	Összetett	orvosir.	F+T
Mártírok útja 6	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Mártírok útja 7	Oldalhatár Előkertes	1940-50	újítandó	Sátor	L	F
Mártírok útja 8	Oldalhatár Utcafronti	1940-5	jó	Nyereg	L	F
Mártírok útja 9	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F+T
Mártírok útja 10	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Knyereg	L	F
Mártírok útja 11	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F+T
Mártírok útja 12	Oldalhatár Utcafronti	1980-90	jó	Nyereg	L+K	F+T
Mártírok útja 13	Szabadon álló	1960-70	újítandó	Nyereg	posta	F
Mártírok útja 14	Oldalhatár Előkertes	1980-90	jó	Nyereg	L	F
Mártírok útja 15	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Sátor	L	F
Mártírok útja 16	Oldalhatár Előkertes	1950-60	újítandó	Knyereg	L	F
Mártírok útja 17	Oldalhatár Előkertes	1950-60	felújított	Összetett	L	F
Mártírok útja 18	Oldalhatár Előkertes	1950-60	romos	Nyereg	L	F
Mártírok útja 19	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Mártírok útja 20	sarok	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Mártírok útja 21	Oldalhatár Előkertes	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Mártírok útja 22	Oldalhatár Előkertes	1990-2000	jó	Nyereg	L	F
Mártírok útja 23	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 L- lakó funkció K- kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F- földszintes T- tetőtér beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Táncsics Mihály utca

A József Attila utcából kiinduló utca, tölcészerűen szűkülő (11m-6 m) formájával, burkolatlan úttestével található meg az ófalu déli részén. Az utcában már felfedezhetünk szabadon álló épületeket is. Karakter alakítás szempontjából jelentős épületet nem találhatunk benne.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPU S	ALLAPO T	TETŐFAJT A	FUNKCI Ó	SZINTSZÁ M
Táncsics M. utca 1	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	újítandó	Knyereg	L	F
Táncsics M. utca 2	Szabadon álló	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Táncsics M. utca 3	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Sátor	L	F
Táncsics M. utca 4	Szabadon álló	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Táncsics M. utca 5	Szabadon álló	1970-80	újítandó	Sátor	L	F+T
Táncsics M. utca 6	Szabadon álló	1970-80	újítandó	Lapos	Sz	F
Táncsics M. utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1980-90	újítandó	Nyereg	L	F+T
Táncsics M. utca 9	Szabadon álló	1980-90	jó	Sátor	L	F
Táncsics M. utca 11	Oldalhatár Előkeres	1960-70	jó	Sátor	L	F+T
Táncsics M. utca 13	Oldalhatár Előkeres	1970-80	felújított	Sátor	L	F+T
Táncsics M. utca 15	Szabadon álló	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T

Jelmagyarázat
 L lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F-földszintes T-tetőter beépítés
 pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Bajcsy Zsilinszky utca

A Szabadság térből kiinduló utca, aszfaltburkolattal rendelkezik, szélessége 8m és 9 m között változik. Jelentős, kiemelendő épület nem található az utcában.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Bajcsy Zs. Utca 1	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Sátor	L	F
Bajcsy Zs. Utca 2	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	felújított	Nyereg	L	F
Bajcsy Zs. Utca 3	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Bajcsy Zs. Utca 4	Szabadon álló	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Bajcsy Zs. Utca 5	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Bajcsy Zs. Utca 6	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	felújított	Knyereg	L	F
Bajcsy Zs. Utca 7	Szabadon álló	1990-2000	új	Knyereg	SZ	F
Bajcsy Zs. Utca 8	Szabadon álló	1950-60	jó	Knyereg	L	F
Bajcsy Zs. Utca 9	Szabadon álló	1980-90	jó	Összetett	L	F
Bajcsy Zs. Utca 11	Szabadon álló	1990-2000	új	Nyereg	L	F+T

Jelmagyarázat
 L lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F-földszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

József Attila utca

A Szabadság teret és a Fő utcát összekötő rövidke aszfalt burkolatú utca, melybe a Táncsics utca is becsatlakozik merőlegesen. Kiemelt épület egy darab található az utcában, de az utcaképre leginkább az 1980-as években épített és ma már felújított épületek a jellemzőek. Szélessége 10 és 12 méter között változik, amely magába foglalja a kétoldali járdát is.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
József Attila utca 1	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F
József Attila utca 2	Oldalhatár Utcafronti	1980-90	felújított	Nyereg	L	F
József Attila utca 3	Oldalhatár Előkertes	1990-00	új	Nyereg	L	F+T
József Attila utca 4	Oldalhatár Előkertes	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
József Attila utca 5	Oldalhatár Előkertes	1990-00	új	Nyereg	L	F+T
József Attila utca 6	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Sátor	L	F
József Attila utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1990-00	jó	Nyereg	L	F+T
József Attila utca 8	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	jó	Sátor	L	F
József Attila utca 9	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	felújított	Nyereg	L	F
József Attila utca 10	Szabadon álló	1980-90	felújított	Nyereg	L	F+T
József Attila utca 10/a	Szabadon álló	1980-90	felújított	Nyereg	L	F
József Attila utca 12	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
József Attila utca 14	Oldalhatár Előkertes	1990-00	új	Nyereg	L	F
József Attila utca 16	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	felújított	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 L- lakó funkció K- kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F- földszintes T- tetőtér beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Ady Endre utca

Az Ady Endre utca a Mátyás teret és a Szabadság teret összekötő utca, melybe a Mártírok útja merőlegesen belecsatlakozik. Az utca aszfaltburkolatú, hozzávetőlegesen 12 méter széles, kétoldali járdával kialakítva, amit egy vékony zöldsáv választ el az úttesttől. A vizsgálatok szempontjából jelentős épület nem található az utcában.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Ady Endre utca 1	Oldalhatár Előkertes	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Ady Endre utca 2	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Nyereg	iskola	F
Ady Endre utca 3	Oldalhatár Előkertes	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Ady Endre utca 4	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	felújított	Nyereg	L	F+T
Ady Endre utca 6	Oldalhatár Utcafronti	1990-00	új	Sátor	otp	F
Ady Endre utca 6/a	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Sátor	K	F
Ady Endre utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Sátor	L	F
Ady Endre utca 8	Oldalhatár Előkertes	1990-00	új	Nyereg	K	F+T
Ady Endre utca 9	Oldalhatár Előkertes	1940-50	jó	Nyereg	L	F
Ady Endre utca 10	Oldalhatár Előkertes	1940-50	jó	Knyereg	L	F
Ady Endre utca 11	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	jó	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 L- lakó funkció K-kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F-földszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Rákóczi út

A Mátyás teret és a Kossuth teret összekötő aszfaltburkolatú utcaszakasz, amely változó szélességű 7-10 méter, kétoldali keskeny járda található az utcában, ami néhol megszakad és szerepét az úttest veszi át. Az utcában karakter szempontjából jelentős épület nem található. Az utca a legforgalmasabb útja Szigetmonostornak.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Rákóczi út 1	Oldalhatár Előkerter	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Rákóczi út 2	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Sátor	L	F
Rákóczi út 3	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Sátor	L	F
Rákóczi út 4	Oldalhatár Előkerter	1950-60	újítandó	Knyereg	L	F
Rákóczi út 5	Zártsorú	1970-80	jó	Sátor	L	F
Rákóczi út 6	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Rákóczi út 7	Zártsorú	1970-80	jó	Összetett	SZ	F

Jelmagyarázat
 L lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ- szolgáltatás F-foldszintes T-tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Madách tér

A Fő utca végén található utca mintegy lezárásaként jelenik meg a falusi övezetnek, hiszen az utca túloldalán már egyéb övezeteket találhatunk. Az utcában kiemelendő épület nem található a teresedésnél beépítés szempontjából zavar uralkodik. Tölcsérszerűen szűkülő utca szélessége 6 és 8 méter között változik. Járda nem található az utcában.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Madách tér 1	Oldalhatár Utcafronti	1960	újítandó	Nyereg	L	F
Madách tér 2	Oldalhatár Előkertes	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Madách tér 3	Zártsorú	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F+T
Madách tér 4	Oldalhatár Előkertes	1950-60	újítandó	Összetett	L	F
Madách tér 5	Szabadon álló	1980-90	jó	Nyereg	L	F+T
Madách tér 6	Szabadon álló	1980-90	újítandó	Nyereg	L	F+T
Madách tér 7	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Sátor	L	F
Madách tér 8	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Nyereg	L	F+T
Madách tér 9	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Sátor	L	F
Madách tér 10	Oldalhatár Utcafronti	1980-90	újítandó	Nyereg	L	F
Madách tér 11	Szabadon álló	1970-80	jó	Sátor	L	F
Madách tér 12	Oldalhatár Előkertes	1960-70	újítandó	Sátor	L	F

Jelmagyarázat
 L - lakó funkció K - kereskedelmi funkció SZ - szolgáltatás F - földszintes T - tetőtér beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Köztársaság útja

A Madách teret és a Petőfi utcát összekötő ~8 méter széles utca, amely egy szakaszán járda nélkül építették. A becsatlakozó Munkácsy utcáig a Madách tértől burkolat nélkül, földes úttesten járhatunk. A Munkácsy utcát követően már aszfaltburkolatú az utca. A vizsgálatok szempontjából jelentős épület nem található az utcában.

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Köztársaság útja 1	Szabadon álló	1960-70	jó	Sátor	L	F
Köztársaság útja 1/a	Szabadon álló	1950-60	újítandó	Sátor	L	F
Köztársaság útja 2	Oldalhatár Előkertes	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 3	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 4	Szabadon álló	1970-80	jó	Összetett	L	F+T
Köztársaság útja 5	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 5/a	Szabadon álló	1970-80	jó	Sátor	L	F+T
Köztársaság útja 6	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Sátor	L	F
Köztársaság útja 7	Szabadon álló	2000-	új	Nyereg	L	F+T
Köztársaság útja 8	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 9	Szabadon álló	1960-70	jó	Sátor	L	F
Köztársaság útja 10	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 10/a	Szabadon álló	2000-	új	Nyereg	L	F+T
Köztársaság útja 11	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 12	Szabadon álló	1950-60	újítandó	Sátor	L	F
Köztársaság útja 13	Szabadon álló	1960-70	jó	Sátor	L	F
Köztársaság útja 18	Oldalhatár Előkertes	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Köztársaság útja 20	Oldalhatár Előkertes	1960-70	jó	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 L - lakó funkció K - kereskedelmi funkció SZ - szolgáltatás F - földszintes T - tetőtér beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Dózsa György utca

A faluszerkezet legrendezetlenebb részén található keskeny, csupán csak 6 méter széles járda nélküli földes burkolatú utca. A házak kialakítása és a becsatlakozó utcák összevisszaságát mutatnak, a becsatlakozó utcáknak sok esetben nevük sincsen. Egy darab kiemelendő épület található az utcában.

CÍM	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Dózsa György utca 1	Szabadon álló	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Dózsa György utca 1/a	Oldalhatár Előkeres	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Dózsa György utca 3	Oldalhatár Előkeres	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Dózsa György utca 4	Oldalhatár Utcafronti	1930-40	jó	Knyereg	L	F
Dózsa György utca 5	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	újítandó	Nyereg	L	F
Dózsa György utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Dózsa György utca 8	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F+T
Dózsa György utca 9	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F

Jelmagyarázat
 L lakó funkció K kereskedelmi funkció SZ szolgáltatás F földszintes T tetőter beépítés
 A pirossal kijelölt címek az értékes épületállományt jelzik, amelyeket a 4.4-es fejezetben mutatok be

Deák Ferenc utca

Szintén a faluszerkezet legrendezetlenebb részén található földes utca, bár ennek a szélessége már eléri a 8-10 métert. Járda nem található benne. Egy darab kiemelendő épület található az utcában.

CÍM	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Deák Ferenc utca 1	Oldalhatár Utcafronti	1960-70	újítandó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 2	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 3	Oldalhatár Utcafronti	1970-80	jó	Sátor	L	F+T
Deák Ferenc utca 4	sarok	1970-80	jó	Knyereg	L	F
Deák Ferenc utca 5	sarok	1960-70	jó	Knyereg	L	F
Deák Ferenc utca 6	sarok	1940-50	újítandó	Knyereg	L	F
Deák Ferenc utca 7	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	felújított	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 8	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Sátor	L	F
Deák Ferenc utca 9	Oldalhatár Előkertes	1940-50	romos	Knyereg	L	F
Deák Ferenc utca 10	Oldalhatár Előkertes	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 11	Oldalhatár Utcafronti	1950-60	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 12	Szabadon álló	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 13	sarok	1960-70	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 14	Oldalhatár Utcafronti	1940-50	romos	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 15	Oldalhatár Előkertes	1950-60	újítandó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 16	Oldalhatár Előkertes	1970-80	jó	Sátor	L	F
Deák Ferenc utca 17	Oldalhatár Előkertes	1960-70	újítandó	Knyereg	L	F
Deák Ferenc utca 18	Oldalhatár Előkertes	1950-60	felújított	Nyereg	L	F+T

cím	BEÉPÍTÉS MÓDJA	HÁZTÍPUS	ÁLLAPOT	TETŐFAJTA	FUNKCIÓ	SZINTSZÁM
Deák Ferenc utca 20	Oldalhatár Előkertes	1970- 80	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 22	Oldalhatár Előkertes	1970- 80	jó	Nyereg	L	F
Deák Ferenc utca 24	Oldalhatár Előkertes	1970- 80	jó	Nyereg	L	F

4.5 Jellegzetes építészeti jellemzők összegzése, bemutatása és leírása

Szigetmonostor ófalujában végzett vizsgálataim alapján a „szigetmonostori karaktert” a falu 1800-as évek végén és 1900-as évek elején épített parasztházaiban próbáltam feltérképezni, felfedezni.

A megmaradt jellegzetes és vizsgált falusi épületek 95%-át a település Fő utcájában találtam ahol is megmaradtak nagyobb átalakítás, rombolás nélkül és felfedezhetőek voltak bennük a század eleji falusi építészet jellemző motívumai, építészeti megoldásai.

A Fő utcán kívül is voltak elszórtan védendő és jellegzetes épületek, de nagyrészükből belepiszkált az emberi „szükséglet” és ennek folyamán sokukat igen csak eltorzították és elrontották, amely által elveszítették értékes jellegzetességeiket. Ami a vizsgálataim során kiderült az, hogy az itt élő emberek nagy része a mezőgazdasággal foglalkozott, de az állattartás is fontos szerepet játszott főként a már említett Fő utcán. Ezek mind igen nagy szerepet játszottak a kialakított architektúrában.

Az alábbiakban szeretném bemutatni azokat a visszaköszönő építészeti jellegzetességeket, amelyek alapján javaslatot teszek a karakter megőrzésére, folytatására.

A megmaradt jellegzetes falusi épületek összehasonlításával a következő karaktert alakító részleteket találtam, amelyek fennmaradtak a mai napig:

- Elhelyezkedés
- Kerítés kapuzat
- Épületszerkezet, homlokzat
- Ablak
- Tető
- Lépcső

Elhelyezkedés

- Az épületek elhelyezkedése az utca tengelyére többnyire merőleges szögben történt.
- A tömegalakítás hosszanti oldal tornácos, esetenként „L” alakban tört „görbe ház” típusú, ez utóbbi épület típusnál az utcára közvetlen, előkert nélkül kapcsolódnak az épületek az utca tengelyére párhuzamos tetőgerinccel építve. A jellegzetes parasztház elrendezés itt is megjelenik miszerint, középső konyha részéből nyílik az utcára néző „tisztá” szoba. Hátrafelé a többet használt lakószoba.
- Előkert nem minden esetben található, többségében telekhatárra építve jelennek meg az épületek.
- A telken belül oldalhatáron állnak az épületek, ez a mezőgazdasággal foglalkozó életformával van szoros összefüggésben, hiszen a termények nagy bejáratot igényelnek illetve „pakolható” oldalkertet.

A képen egy tipikus karaktert formáló oldalhatáron álló beépítési módot láthatunk, amely szinte minden értékes épület sajátossága. A kép a Fő utca 23-as szám alatt készült, azonban ez a beépítési mód szinte az egész Fő utcára jellemző.

Kerítés, kapuzat

A kerítések kapuzatok minden esetben tartalmaznak egy nagy kétszárnyú kaput a kocsik és mezőgazdasági gépek részére. A kapuk mellett ajtónyi személyi közlekedést szolgáló → kiskapukat, → utcaajtókat készítettek. Ezeket az archaikusabb vidékeken az ereszaljba építették be. Másutt az épülettől távolabb, a kerítésben állt a járműközlekedést szolgáló kapu mellett, azzal szerkezeti egységben. Szigetmonostoron mindkettő típus felfedezhető.

Kiskapu faragott, díszített kő kapufalakkal, a szemöldökkövön az 1892-es építési év száma (Szigetmonostor, Pest m.)

A kapuk különféle szerkezetű megoldásai közvetlenül kapcsolódnak a pajták, csűrök ajtó-, kapuszerkezeteihez. A kapuk stabil elemeit, a kapubálványokat különös gondossággal alakították ki, hogy minél ellenállóbbak legyenek, vastag faderekakból készítették. Ezek alkalmasak voltak a különféle domborműves díszítésekre, faragásokra, vésésekre. Gondos, művészileg formált kapuzataink faragóművességünk legszebb darabjai közé tartoznak, egyben a falu, mezőváros reprezentációs eszközei, státusszimbólumaiként is jelentős volt szerepük. A kapubálványokat gyakran kőből faragták vagy falazták. De készítették téglából is. A kőfaragású bálványoknak különösen szép változatait publikálták Háromszékből, Pest megyéből.

Épületszerkezet, homlokzat

- Az épületek majd minden esetben falazott, vakolt, festett oromfalas kialakításúak, (szélesebb értelemben az épület rövid oldala, főleg utcára néző vége. Szűkebb értelemben a csonkakontyos vagy nyeregtetős lakóházak utcára néző végének tetőzet alatti, padlásteret lezáró része.) nyeregtetővel ellátva, amelyeknél néhol kis kontyolás is felfedezhető. Az épületek alapja a Duna túloldalán - Leányfalui dombokban- bányászott kő, falai vályogból illetve néhol égetett téglából készültek. A födémek alubordás fafödém szerkezetből készültek. Az oldaltornác egy igen ritka és egyedi kialakításával is itt találkozhatunk, mégpedig a falon kívülre épített konyhai kemence formájában.

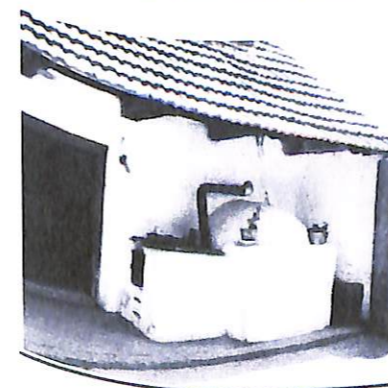
Az oromfal nagy homogén felületét kisebb nyílás töri meg (padlásszellőző) amelyekből a legkülönbözőbbeket találtam és a koszorú vonalában tagolt osztópárkány választja el az alsó homlokzati felülettől.

A falazott oromzatot, homlokzatok jellegzetessége, hogy gyakran díszítették vakolt évszámokkal, a tulajdonos névbetűivel, stilizált virágmintákkal, rozettákkal. Amelyeken nem találtam azon nagy valószínűséggel eltakarták a későbbi korok átalakításai, bár van ahol erre ügyeltek a felújítások után is.

Az ablakok körül keretezés található, szemöldök párkánnyal ellátva, anyagában kiemelt, festett kialakítással.

A képen a Fő utca 22-es számú ház homlokzat részlete látható, amelyen bár homogén közegben, de mégis látszanak a díszítések.

Falon kívülre épített konyhai kemence a tornácban, helyi hagyományt alkalmazó újítás (Szigetmonostor, Pest m.)

Ablakok

Az ablakok minden esetben faanyagúak a kor és a falusi építészet jellegzetességeihez mérten viszonylag kisméretűek, befelé nyíló dupla szárnyal ellátva. Némely épületnél ablak spalettát is találunk, szintén faanyagból, különféle kialakításban. Az ablakok körül keretezés található, szemöldök párkánnyal ellátva, anyagában kiemelt, festett kialakítással. Jellegzetes és visszaköszönő az ablakok keretein, osztásain a faragott minta, amely majd minden épületnél ugyan azt a motívumot ábrázolja.

Régi és új

Tető

A tetőkialakítások szinte minden épületen nyeregtető illetve kontyolt nyeregtető, farozatos, kanfaros, kontyos stb. néven említik. Hornyolt tetőcseréppel fedve, hasonlóképpen, mint a Szigetmonostorral szomszédos Pócsmegyeren.

Fő utca 17.

Lépcső

Több épületnél felfedezhető az utcai épületbejáratnál a kettő, három vagy négy fellépésű lépcső, amely kiemeli az épület tornácát az utca síkjából. Ezek a lépcsők leginkább azokra az oldaltornácos parasztházakra jellemző, amelyeknél a homlokzatba van építve az utcaajtó. A lépcsők közvetlen az utcára épültek helyet lopva a járda szélességéből, hol korláttal, hol anélkül. Anyaguk majd minden esetben kő, de a már javított utólagosan kialakítottaknál beton is előfordul.

Fő utca 22 (4 lépcsőfok)

Fő utca 47 (3 lépcsőfok)

4.6 Közlekedés vizsgálat

Szigetmonostor közlekedés szempontjából elszigeteltnek mondható, hiszen a hozzá közel eső kompátkelőkön kívül csak a nagyjából 11km-re fekvő Leányfalui hídon kelhetünk át a budapesti oldalra. Mindezek ellenére, lakosainak számát tekintve nagy átmenő forgalommal találkozhatunk a Fővárosi Vízművek, nyáron pedig Horányban nyaralni vágyók miatt. Az ófaluban található Rákóczi utca az, amelyen a legnagyobb átmenő forgalom bonyolódik. A Fő utca kockaköves burkolata némi védelmet jelent az áthaladó forgalomtól és éppen ezért korlátozódik ez a forgalom a Rákóczi utcára. A helyi forgalomtól és éppen ezért korlátozódik ez a forgalom a Rákóczi utcára. A helyi önkormányzatot és a lakókat is megosztja egy a budapesti oldalra csatlakozó híd építése. A megoldás nem egyszerű, hiszen ez alapjaiban változtatná meg a falu életét és nem feltétlenül pozitív irányban. *„Szigetmonostor önkormányzata egyelőre nem adja hozzájárulását az átadás előtt álló Megyeri híd használatba vételéhez A Szentendrei-szigeten fekvő falunak a korábbi megállapodás szerint járna egy kisebb közúti híd, ami a két partot összeköti. Az M0-ás hídnak ugyanis nincs lejárója a szigetre, mert hatóságok környezetvédelmi megfontolásból megtiltották ennek építését. „ Részlet egy 2008.09.19. cikkből.*

A település vizsgált részén szintén megoldandó kihívást jelent az, hogy az ófalunak nincsen központi közösségi tere, valamint az óvoda környékén nem megoldott a parkolás. Ez a két probléma egyszerre megoldható, mivel az óvoda egy kisebb teresedés előtt található. A helyi önkormányzat egy ötletpályázatot is kiírt ennek megoldására.

A közösségi közlekedés némileg megoldott, hiszen naponta négyszer közlekedik buszjárat, amely Pócsmegyeren és Leányfalun keresztül jut el Szigetmonostorra a szentendrei buszvégállomásról.

Buszjárat a szigeten belül tervezve van. A négy kompot is összekötné, kb. 17 km-es lenne a forduló Monostoron, a busz pár mind a négy szigeti települést bejárná.

5.1 Az értékes épületállomány megőrzésére

Az elkészített tanulmányom egyik záró pontjaként javaslatot szeretnék adni a felmért és kiemelt falusi építészet emlékek megőrzésére. (A települési önkormányzat az FVM 66/1999 sz. rendelete alapján helyi védelmet rendelhet el a helyi építészeti örökség mindazon elemére, amely külön jogszabály alapján nem áll országos védelem alatt.) A felmért, értékes épületek nagy része igen rossz, némelyik romos, felújításra szoruló állapotban van. Mindenképpen célszerű lenne a gazdátlan, esetleg elhanyagolt épületeket olyan szintre hozni, hogy legalább a további avulásuk megállítható legyen. (Érteném ez alatt a tetőszerkezetek helyreállítását a beázások, leázások megakadályozása céljából. A nyílászárók helyreállítását, sok esetben pótlását. Valamint megóvni az épületet a felázásoktól.)

Esetünkben az értékvédelem rendszerén belül a védelem tárgya a következő lehet:

- konkrét építmények meghatározott épületszerkezeti egységére vagy részére (pl. kapu, tetőfelépítmény, falfestmény stb.) vonatkozóan;
- egyedi épületvédelem, amikor a védettség egyedi objektumokra ill. építményekre vonatkozik (pl. országos műemlék, helyi védettséget élvező építmény, történeti rom stb.)

Egy-egy műszaki javaslaton túl érdemes meggondolni a jelenlegi vagy potenciális tulajdonosok az épület felújításának szorgalmazását, előíró jelleggel. Ezt akár helyi vagy műemléki védettséggel megoldani, amivel nem csak magát az épületet, de Szigetmonostor képét is megőrizhetővé lehetne tenni. Erre a megoldás lehet a helyi értékvédelem gyakorlati eszköze a védelemre javasolt objektum értékvédő felújítására az önkormányzat által kiírt **Támogatási pályázat**. A támogatás a felújítási költségek meghatározott hányadát teszi ki. A támogatás elnyerése esetén a nyertes szerződést köt az önkormányzattal, amiben kötelezi magát a felújítás szakszerű elvégzésére, ill. ellenkező esetben a támogatás visszatérítésére.

5.2 Javaslat a jellegzetes falusi karakter megtartására

Szakdolgozatom célja és végkifejlete az alábbi fejezetben elevenedik meg. A vizsgálatok elvégzését követően az alábbi javaslatokat szeretném tenni Szigetmonostor ófalu karakterének védelmére, és megtartására a jövőben is. Szeretnék bemutatni néhány lehetőséget arra, hogy hogyan és milyen eszközökkel lehet ezt véghezvinni.

¹⁵Az épített környezet védelme részben az építészeti örökségre, részben a települési örökségre terjed ki. Míg az építészeti örökséget az országosan vagy helyileg védett műemlékek, és/vagy a védelemre méltó értékekkel rendelkező építmények (épületek, hidak, kertek, műtárgyak stb...) összessége jelenti, addig a települési örökség elsősorban nem az egyes objektumokra, hanem azok térbeli viszonyaira: a település szerkezetére, a telekrendszerre és a telkek hagyományos beépítési kultúrájára, az utcahálózatra és az építési vonalazatra vonatkozik. (meggyes tamás: a település történeti örökségét képviselő értékrendszerre vonatkozó településfejlesztés)

Az értékvédelem rendszerén belül a védelem tárgya illetve kiterjedése szempontjából a következő kategóriák különböztethetők meg:

1. konkrét építmények meghatározott *épületszerkezeti egységére* vagy részére (pl. kapu, tetőfelépítmény, falfestmény stb.) vonatkozóan;
2. *egyedi épületvédelem*, amikor a védettség egyedi objektumokra ill. építményekre vonatkozik (pl. országos műemlék, helyi védettséget élvező építmény, történeti rom stb.);
3. az egyedi védelmet élvező építményhez tartozó *ingatlan területének* védelme;
4. **Területi védelem**, amikor a védettség meghatározott kiterjedésű területre vonatkozik (pl. műemléki környezet, védett településszerkezet stb.), amin belül a védelem tárgyát és jellegét külön kell meghatározni.

Szigetmonostornak igen fontossá válhat azoknak az épületeknek a jövője, amelyek a múltját idézik. Nem csak a falusias karakter megtartása szempontjából, hanem a turizmus illetve a hagyományok megőrzése szempontjából is.

¹⁵ Meggyesi Tamás: Településfejlesztés

Fontos az épületeken túl az ófalu utca szerkezetének, tömb szerkezetének megtartása és védelme is. A zezugos átjáró utcák megóvás és főként a Fő utca karakterének megőrzése, hiszen ez az, amely visszaidézi a falu múltbéli életét, karakterét. Egyfajta integrált területi értékvédelmet javasolnék.

¹⁶Az integrált értékvédelem fogalmát az Európa Tanács vezette be az 1970-es évek közepén. Az integrált értékvédelem alapja az a meglátás, hogy mind a regionális, mind a helyi fejlesztési elképzelések kialakításánál kiemelkedő fontosságot kell tulajdonítani a rendelkezésre álló épületállomány gazdasági és kulturális potenciáljának. Az integrált értékvédelem összeköti

- az építészeti örökség és a települési örökség védelmét, és beépíti
- a településfejlesztési stratégiába.

A fenntartható fejlődés elve ezzel a természeti környezettel való értékőrző és hatékony gazdálkodás analógiájára a kulturális örökségre is kiterjeszhető. A fejlesztők előszeretettel választanak olyan települést vagy városrészt, amelyiknek arculata, egyénisége és történeti atmoszférája van, és kerülnek a jellegtelenség, "kommersz" környezetet. Az integrált értékvédelem képes csökkenteni a globalizáció káros hatásait: világszerte megfigyelhető egyfajta lokalizációs tendencia is. Ezért kell az épített környezetvédelmet a településfejlesztés stratégiai céljai közé emelni. Integrálni kell a konzerválásán, és célját a településfejlesztés stratégiai céljai közé emelni. Integrálni kell a konzerválásán, és célját a történetileg kialakult városrészek fizikai és társadalmi revitalizációjában jelöli meg. Az épített környezet védelmének szakmai céljai így módon nem csak a műemlékekben gazdag területek, hanem a régi városrészek rehabilitációs programjaihoz is csatlakozni tudnak. Az integrált értékvédelem megvalósításának folyamatában három fontos szempontot kell érvényesíteni:

- **Politikai elkötelezettség.** Fel kell hívni a döntéshozók figyelmét, hogy a történelmi városrészek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, és hogy a revitalizáció gazdasági fellendüléshez vezethet.
- **Közösségi tudat.** Meg kell győzni a lakosságot, hogy az épületek és a közterületek revitalizációja az ő érdekeiket szolgálja, és hogy lakókörnyezetük megújítása nem fenyegeti a helyi identitását.
- **Megvalósíthatóság.** Ki kell dolgozni a lehetséges pénzügyi konstrukciókat, amiben az önkormányzat, a privát tőke és a helyi lakosság közösen részt tud venni (PPP: public-private-partnership).

¹⁶ Meggyesi Tamás: Településfejlesztés

A helyi erőket és elkötelezettséget ismervén azt gondolom, hogy a közösségi tudat ez esetben nem lehet akadály, a döntéshozók szintén éreznek kötődést a település iránt. A megvalósíthatóság, pedig mint mindenhol itt is nehézkes, de az önkormányzat mindent megtesz a cél érdekében.

Azt gondolom, hogy úgy érdemes kidolgozni a szabályozási terv programját, hogy az kellő alapot szolgáljon a feszültségek tompítására és az értékek megőrzésére is. A programban a telkek eszmei megosztását történelmi értéként kell kezelni és ezt alapul véve kell megkezdeni a tervezést. Amely nem könnyű folyamat, mert nagyon sok érdeket és akaratot kellett egybe kovácsolni.

Az esetleges szabályozási termódosítást a helyi védettséget élvező területen belül szűkebben a Fő utca területére javaslom.

Mindezek alapján teszem a következő ajánlásokat:

- Az épületek korszerűsítésénél és bővítésénél Szigetmonostor építészeti hagyományait és szellemiségét messzemenően figyelembe kell venni.
- Az esetleges új hozzáépítéseket célszerű az udvar felé szabályozni, tehát a bővítés nem történhet az előkert rovására, mert az megbontaná az épület és az utca viszonyának hagyományos rendjét, valamint az utcaképet
- A tetőtér beépítés nem járhatna sem a párkánymagasság, sem a tető hajlásszögének megemelésével.
- A tetőtér megvilágítására sík ablak megoldások legyenek csak alkalmazhatók.
- Az oromfalak megnyitása a tetőtér megvilágításának céljából tilos.
- A tetőtérhez csak úgy lehet hozzányúlni, ha a változtatás nem vezet a kialakult építészeti részletek és azok harmonikus egységének megbomlásához.
- Az átépítés és a felújítás során csak eredeti építési anyagokat lehet alkalmazni, és az eredeti szerkezeti megoldásokat meg kell tartani.
- Az elbontott, de rekonstruálható épületdíszítéseket eredeti formájukban vissza kell állítani.

- Törekedni kellene az utólagosan beépített tornácos épületeknél a tornácok kibontására.
- A szabályozás során meg kell vizsgálni a lakásonként építhető maximális tároló felületet, aminek építése csak egyetlen tömegben engedélyezhető, de kerülni kell a melléképületek merev tipizálását.
- A melléképületek csak nyeregtetővel fedhetők le, anyaghasználatukban és színezésükben alkalmazkodjanak a főépületekhez.
- A közterületek értékőrző szabályozása során törekedni kell arra, hogy az útszelvények, a fasorok és a kerítések révén kifejezésre jusson az úthálózat hierarchiája és a régmúlt karaktere.
- Elő kell írni a kapuzat elrendezését, méretét, magasságát, anyagát.
- Az épületek homlokzatának anyaga, színe kötött az eredethez.
- Az ablakok faanyagúak lehetnek „T” osztással, méretét, színét és formai kialakítást tekintve megegyező legyen a falusi karakternél megállapítottal.

Ezeket túl irányadó javaslatként tenném a következőket:

- A Fő utca macskaköves burkolatának megtartását, amivel elhatárolhatóvá tehetjük a már néhol a fejlődés áldozatául esett részekétől, valamint megtarthatjuk a múlt századi utcakép egy mozzanatát.
- A kétoldali széles járda megtartását és kevésbé éles elhatárolását az úttesttől, ami szintén visszaidézné a régi utcaképet.
- A járdák jelenlegi hol földes, hol házi betonozású burkolatát anyagában és mintázatában oda illő térkő burkolatra cserélést.
- A gépjármű forgalom kizorítása, csillapítása, az utca esetleges egyirányúsításával, de a csökkentett forgalmú utca kialakítása lenne az ideális megoldás.
- A helyi lakosok parkolásának megoldása úgy, hogy az idelátogató emberek se szenvedjenek hiányt. A Fő utcában lévő parkolás minimálisra csökkentése.
- A meglévő és előregedett fasorok megtartása, frissítése.

A fentiekben leírt javaslatokat a helyi védettségnek kijelölt területen belül is szűken véve a Fő utcára vonatkoznak, mivel itt található a legtöbb karaktert meghatározó épület illetve itt vélhetjük még felfedezni szigetmonostor régi arcát. A javasolt területet térképes ábrán jelöltem.

A szabályozási tervnek és építési előírásnak kidolgozása során figyelembe kell venni a magasabb szintű (OTÉK) jogszabályokat, és az új joganyag szerkesztésénél világossá kell tenni a kettő egymásra épülését. Ugyanakkor világossá kell tenni, hogy az ófalu esetében a szabályozás egyrészt szinte csak épületenként történhet, másrészt jóval részletesebb kell, hogy legyen, mint az általában szokásos. A sokféle szabályozási szempont érvényesítése érdekében kedvező lehet a rétegelt övezeti rendszer alkalmazása, *(A rétegelt övezeti rendszer a hagyományos, normatív szabályozás finomítását éri el azáltal, hogy a területet felbontja egymástól jól elkülöníthető, egydimenziós szabályozási rétegekre. Minden "réteg" egy-egy konkrét szakmai problémát képvisel, így egymástól független "övezetek" jönnek létre (pl. külön lapon jelennek meg a telekméretek, külön a sűrűségek, külön a beépítés módok, külön védettségi kategóriák stb.. övezetei). A végén a rétegeket egymásra másolják, aminek eredményeképpen minden ingatlan - a rétegek halmazaként - tartalmazni fogja az összes normatív szabályozási elemet)* ami épület-szintű szabályozást is lehetővé tesz. A szabályozási előírásokban azt is világossá kell tenni, hogy az épületek bővítési lehetőségei korlátozottak, és hogy a szabályozási terv szerinti új melléképület létesítése csak a régi elbontása árán lehetséges. A szabályozási terv kidolgozásával egyidőben szükség lenne egy olyan várospolitikai stratégia kidolgozására, ami a lakosságot illetve az építő közösségeket partnernek tekintetné, és megtalálná a környezeti minőségre vonatkozó érdekeltségek közös társadalmi nevezőjét.

- A szigorúbb szabályozáson túl megoldásként javasolnék néhány olyan ajánlást, amely sokkal finomabb irányból közelíti meg a védelmet. Mivel igen kényes és feszültséggel teli azt megértetni és főleg betartatni a tulajokkal, hogy miért is van szükség ezekre az előírásokra, néhány rajzos ötlettel, nem tipizálással, irányt mutathatunk a célunk felé. A rajzos tervek már képileg is megmutatják azt, hogy miként és milyen irányba kell a változtatásokat elvégezni. Ez a laikusok számára is könnyebben felismerhető és megérthető formátumot jelent.

A hatodik fejezetben néhány skiccel vázoltam fel elképzeléseimet a karaktert meghatározó utcaképpel kapcsolatban.

5.3 Javaslato k a közlekedés terhelésének megoldására

A vizsgálatoknál már leírtak alapján szeretnék javaslatot tenni az ófalu közlekedésének csillapítására, szűkebben a Fő utca és környékére, hiszen csakis némileg korlátozott forgalommal lehet azt a karakteres utcaképet létrehozni illetve megtartani, amire az előbbiekben javaslatokat tettem. Javasolnám a Szabadság tér terheltsége miatt a parkolás megoldását, illetve egy központi tér kialakítását akár az említett téren.

Javasolnám a Fő utca forgalmi rendjének egyirányúsítását, mégpedig a Madách tér

irányából, csak a József Attila utca becsatlakozásától, ez a megoldás mindenképpen csillapítaná az átmenő forgalmat így teret hagyva az esetlegesen arra járó turistáknak. Javasolom, hogy a polgármesteri hivatal előtt bárki számára engedélyezett legyen a parkolás, viszont ezen a meghatározott sávon kívül, korlátoznám az odalátogató turisták végett. Egyoldali párhuzamos parkolási rendet javasolnék, amit az utcában lakók

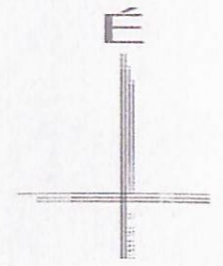

korlátozás nélkül használhatnának. Véleményem szerint erre azért lenne szükség, mert éppen a parkoló autók azok amelyek elvonnák a belátást a karakteres épületekre. Valamint a gyalogos közlekedés segítségére is lenne a parkolás szigorítása. A képen lilával jelöltem az egyirányúsítandó utcarészt, zöld körrel pedig a javasolt központi tér helyét és a jelenlegi parkolási gondok területét

Szigetmonostor ófalu
Funkció vizsgálat
M=1:3000

- Vizsgált terület
- Lakóépületek
- Kereskedelmi épület
- Intézmény
- Egyéb épületek

Szigetmonostor ófalu
Műemléki és
értékvédelmi területek
M=1:3000

— Karaktert meghatározó utcakép

- Karaktert meghatározó terület
- Helyi értékvédelem határa
- Műemléki környezet
- Helyi értékvédelmi terület
- Műemlék jelentőségű terület

Telekméret: ~1300 m²

Kerítés kialakítása: Az épület homlokzati síkjával futó fémrácsos kerítés.

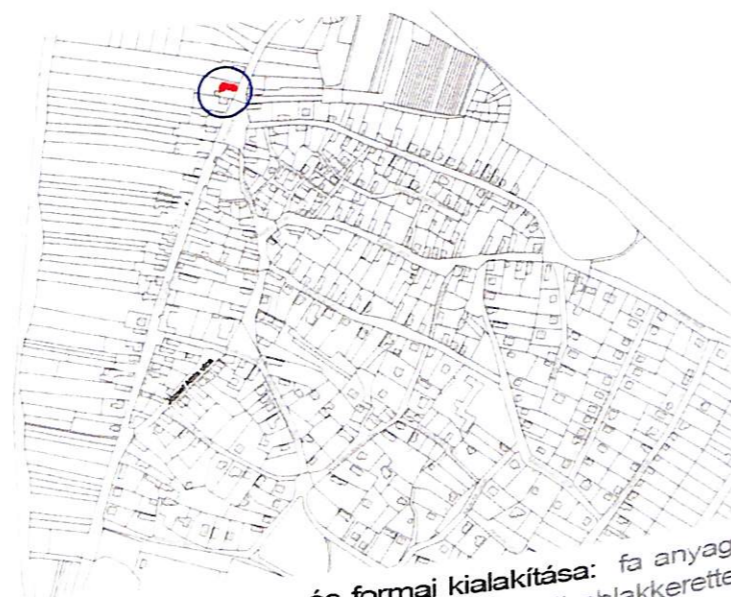
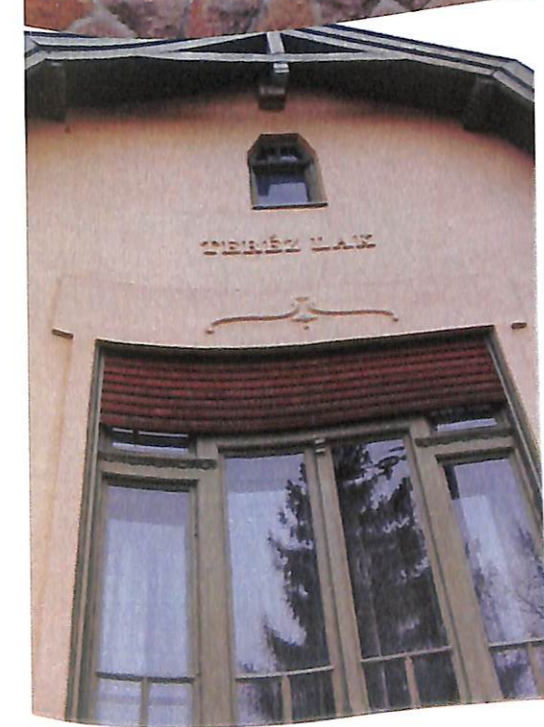
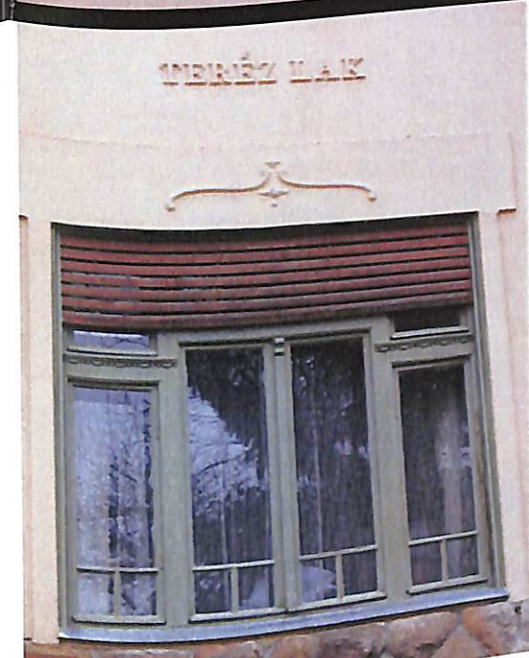
Épület elhelyezkedése: oldalhatáron álló utcafronti épület az utca hossztengegyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~130 m²

Épület típusa: Beépített oldaltomácos polgári családlház.

Becsült építési éve: 1940-50

Tető kialakítása és fedése: Kontyolt nyeregzetű, homyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: fa anyagú nyílászárók, felül fix bevilágítóval osztott ablakkerettel, faragott középrésszel

Homlokzat architektúrája: Vakolt, barackszínűre festet homlokzat, pozitív kő lábazzattal ellátva, az ablakok körül tagolt, kiemelt keretkezéssel, amely színében megegyező a homlokzat színével.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású polgári épület, valószínűsíthetően nyralóként szolgált a az 1900-as évek eljén. Oldaltomáca befalazva. Az ablakok körül vakolat vastagítással kialakított tagolt keretkezés található. Az ablak könyöklőpárkány fém anyagú. A keret az ablak 2 oldalán és a szemöldöknél van kialakítva. Az épület padlószintje kiemelt, belmagassága nagynak mondható.

IRÉSZLELEK

Telekméret: ~1200 m²

Kerítés kialakítása: 1 m magas sávban végigfutó kővel burkolt attika fal, amelyre ~3 m-ként 1 m magas pillérek vannak helyezve, közöttük két részre tagolt fémkerítés, felül ívesen lezárt keretben, keretekben hálós kialakítással. Kétszárnyú gk. behajtóval, mellette gyalogosbejáróval, mindkét kapu zöld színre festett lemezzel fedett, átlátást nem biztosító anyagból készült.

Épület elhelyezkedése: oldalhatáron álló előkerttel ellátott.

Épület alapterülete: ~120 m²

Épület típusa: Sátortetős kockaház.

Becsült építési éve: 1940-50

Tető kialakítása és fedése: sátortető, homoyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszárnyú fa anyagú nyílászárók, felül fix bevilágítóval "T" alakú osztott ablakkerettel, faragott középrésszel

Homlokzat architektúrája: Vakolt, fehérre festet homlokzat, negatív lábazattal ellátva, az ablakok körül tagolt, kiemelt keretézéssel, amely színében is eltérő.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású kockaház típus, az évek során többször átalakított, oldaltornáca befalazva. Az ablakok körül vakolat vastagítással kialakított tagolt keretézés található, színe sárgás. Az ablak könyöklőpárkány műkö anyagú. A keret az ablak 2 oldalán és a szemöldöknél van kialakítva. A homlokzaton 3 ablak jelenik meg melyekből kettőt egy keskenyebb pillér választ csak el.

IRÉSZLEIEK

Telekméret: ~4500 m²

Kerítés kialakítása: Vakolt téglakerítés, fa kocsiszármű gk. beállóval a homlokzat síkjában építve. A gyalogos bejárat a homlokzatba építve jelenik meg.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló utcafronti kialakítású épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~100m²

Épület típusa: Oldaltornácos parasztház

Beesült építési éve: 1930-40

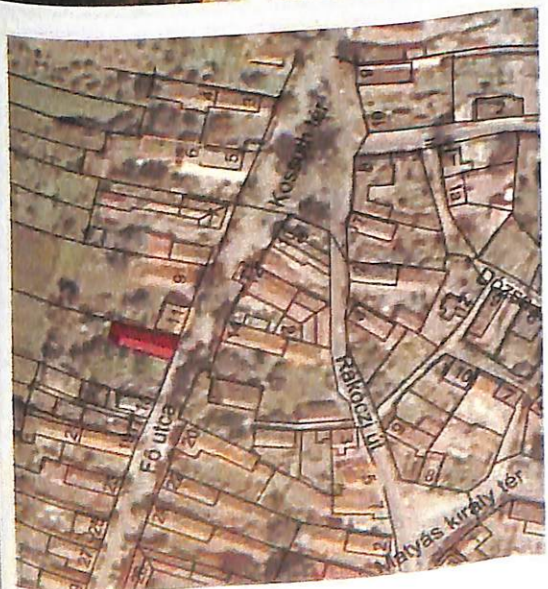
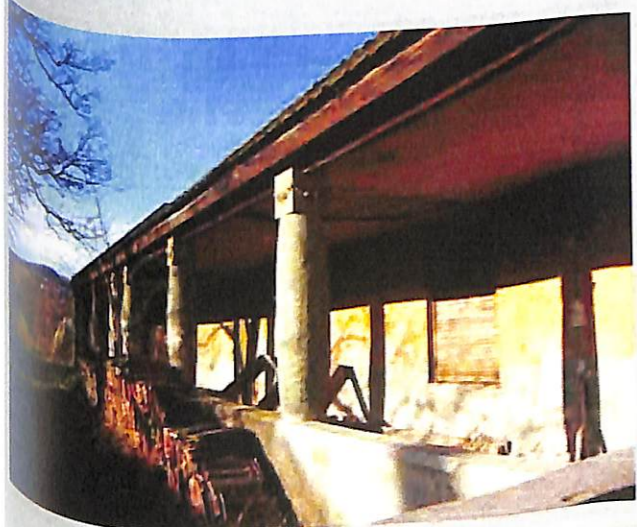
Tető kialakítása és fedése: kissé kontyolt nyeregtető, homyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Fa anyagú 3 szárnyú nyílászárók, kosárvíves szemöldökökkel kialakítva, díszítő faragás nélkül.

Homlokzat architektúrája: vakolt, festett homlokzat pozitív műkö lábazattal kialakítva a lábazat felett 4 vízszintes traktusra osztott homlokzati kialakítással.

Az épület ismertetése: Földszintes, oldaltornácos parasztház, hat díszített tornácoszloppal ellátva. Az utcai kiskapu a homlokzatban jelenik meg kosárvíves szemöldökökkel és osztott bevilágítóval. Az ajtó tok faragot díszítést kapott. Az oszlopok színes rózsavirág motívumai megjelennek a homlokzat tűzfalának szellőző ablaka alatt is. A homlokzat színe zöld és barna színben változik vízszintes sávokban.

IRÉSZLEIÉK

Telekméret: ~700 m²

Kerítés kialakítása: Nincsen kerítés a zár-
sorú beépítés miatt.

Épület elhelyezkedése: Utcafronti, zár-
sorú elhelyezkedés.

Épület alapterülete: ~115 m²

Épület típusa: "L"-alakú, utcára zárt
parasztház.

Becsült építési éve: 1940-'50

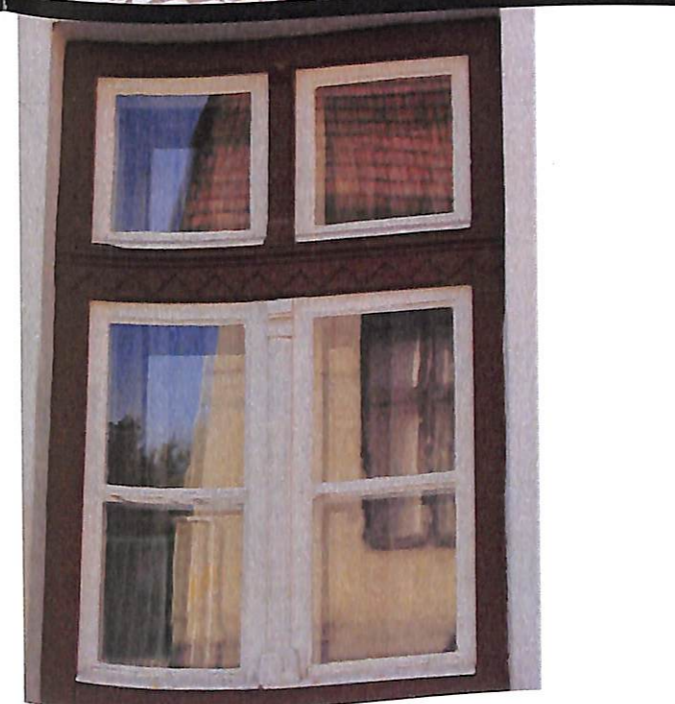
Tető kialakítása és fedése: Nyeregtető,
homlyolt tetőcseréppel, illetve azbesztce-
ment palafedéssel.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása:
Kétszámjű, faanyagú nyílászárók, faragott, díszí-
tétes ablakkerettel.

Homlokzat architektúrája: Tapasztott, meszelt
homlokzat, illetve vakolt, festett homlokzat.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású,
zárt udvaros parasztház. Az épület tengelyében
fából készült száraz kapu található. Az ablakok
körül kiemelt keretezés látható.
Az épületnek lábazata nincsen.

IRÉSZLETEK

HŐUTICA 15-17

Telekméret: ~690 m²

Kerítés kialakítása: Épület homlokzatával egy síkban kialakított kőkerítés. Fém, kétszámjű gépkocsibeállóval. Mellette gyalogos bejárattal.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló, az utcáfrontra merőlegesen épített, előkert nélküli, oldaltomácos parasztház.

Épület alapterülete: ~132m²

Épület típusa: Oldaltomácos parasztház.

Becsült építési éve: 1930-'40

Tető kialakítása és fedése: Kissé kontyolt nyeregtető, hornyolt cserépfedéssel. Merőleges tetőgerinccel az utcára.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Az épület bejárati ajtaja felett mozaikszerű, színes üveg bevilágító, az ablakok anyaga fa, utólagosan beépített, rejtett műanyag redőnyvel.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festett homlokzat, mészkőlabazattal ellátva, az oromfalat tagolt osztópárkány választja el, valamint az ablakok körül kiemelt keretezés látható. Az ajtó felett és a padlásszellőző ablak alatt vakolt virágmotívum található.

Az épület ismertetése: Az épület utcai, gyalogos bejárata a homlokzatba épített, melyen keresztül a tomácos részre lépünk. A tomácoszlopok téglából készültek. Az épület elhanyagolt állapotban van. Feltételezhetően az eredeti színe sárga volt. Az épületet padlósíntjét 4 lépcsőfokon fellelve közelíthetjük meg.

IRÉSZLEIÉK

Telkméret: ~2000 m²

Kerítés kialakítása: Fém, csőoszlopos kerítés, kétszárnyú fém gépkocsibeállóval, mellette gyalogos bejárat.

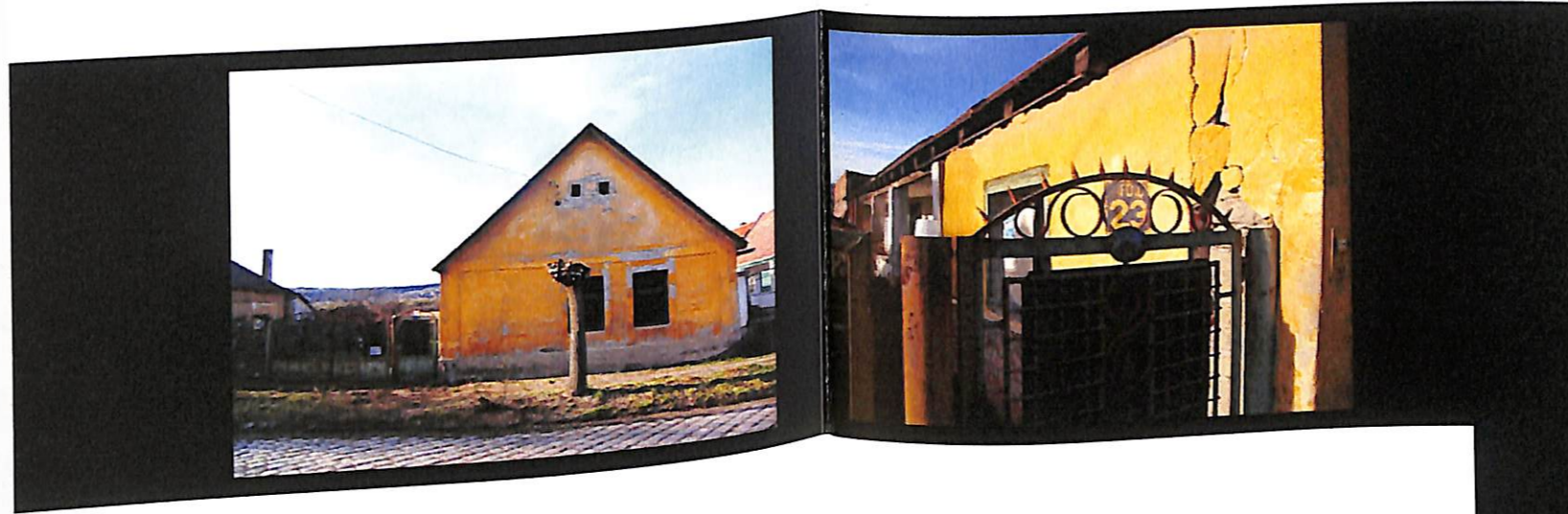
Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló utcafronti kialakítású épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~130 m²

Épület típusa: Tornácos parasztház .

Becsült építési éve: 1930-'40.

Tető kialakítása és fedése: Nyeregtető, négyszögletű palafedéssel.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Nyílászárók hiányoznak.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, sárgára festett homlokzat, oromfalas kialakítással, két, utcára nyíló ablakkal. Az épület homlokzatán egy keretszerű párkány fut végig, mely egyszínű a homlokzattal.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású oldal tornácos parasztház típus. Az ablakok körül vakolat vastagítással kialakított keretezés található. Az épület jelenleg lakatlan, romos állapotban van. Az épület tetőgerince merőleges az utcafrontra.

IRÉSZLEIÉK

Telekméret: ~2000 m²

Kertés kialakítása:

Kétszárnyú, fémkeretes kapuzat, az épület mellett, homlokzatával egy síkban.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló, utcafrontra épített, négyszögletes alaprajzú, falusi ház.

Épület alapterülete: ~88 m²

Épület típusa: Négyszögletes alaprajzú parasztház.

Becsült építési éve: 1930-'40.

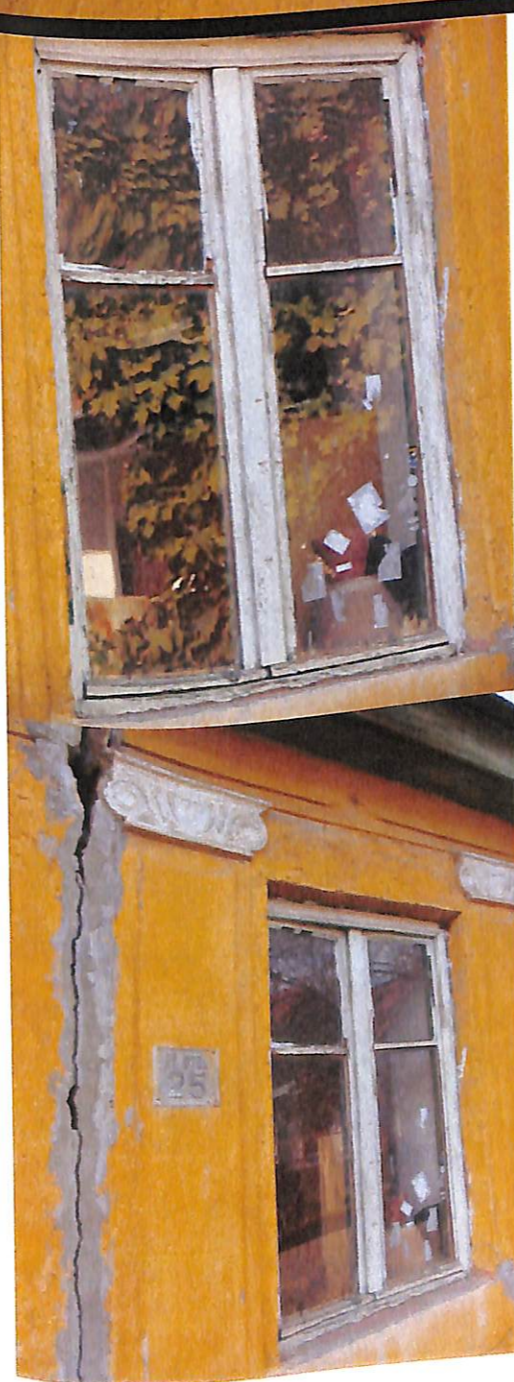
Tető kialakítása és fedése: Kétoldalt konyolyolt nyeregtető, hornyolt tetőcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Egy darab háromszárnyú és egy darab kétszárnyú nyílászáró található az utcai homlokzaton.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, sárgára festett homlokzat, az ablakok körül anyagában kialakított keretezés található, an kétszárnyú ablakot egy-egy "lizéna" fogja közre. Pozitív mészkő lábazzal ellátva, oromfalas kialakítással.

Az épület ismertetése: Földszintes, kontyolt nyeregtetős parasztház, melynek tomácát az évek során beépítették. Homlokzaton többféle díszítés található. Az épület elhanyagolt állapotban található.

IRÉSZAIEK

Telekméret: ~500 m²

Kerítés kialakítása: Kő-, illetve téglakerítés, fém kocsi-beállóval, gyalogos bejárattal egybeépítve, az épület mellett, az épület homlokzatával egy síkban.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló, utcafronti kialakítású épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~120 m²

Épület típusa: Oldaltornácos parasztház.

Becsült építési éve: 1930-'40

Tető **kialakítása** és **fedése:**
nyeregteretű, homyolt és szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Két szárnyú, fa anyagú nyílászárók, faragott díszítéssel ellátva, sötétbamára mázolva.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festett homlokzat, keretezett párkánnyal ellátva, az épület bejárata a homlokzat síkjába építve. Ablakok, illetve ajtók körül tagolt keretezés látható. A lábazat mészkőből készült.

Az épület ismertetése: Földszintes, oldaltornácos parasztház, melyet két lépcsőfokon közelíthetünk meg, a bejárati ajtó felett kétszínű üveg bevilágító található. Az épület barack árnyalatú homlokzattal rendelkezik. A párkányok fehérre vannak festve.

IRÉSZLEIEK

Telekméret ~650 m²

Kerítés kialakítása: 60 cm magas sávban végigfutó vakolt attika fal, amelyre ~2 m-ként 1 m magas pillérek vannak helyezve, közöttük kovacsoltvas kerítés található.
Kétszámű gk. behajtóval, mellette gyalogosbejáróval, mindkét kapu fekete színre festett kovacsoltvas anyagú.

Épület elhelyezkedése: oldalhatáron álló előkerttel ellátott.

Épület alapterülete: ~100 m²

Épület típusa: Nyeregtetős oldaltornácos parasztház

Becsült építési éve: 1940-50

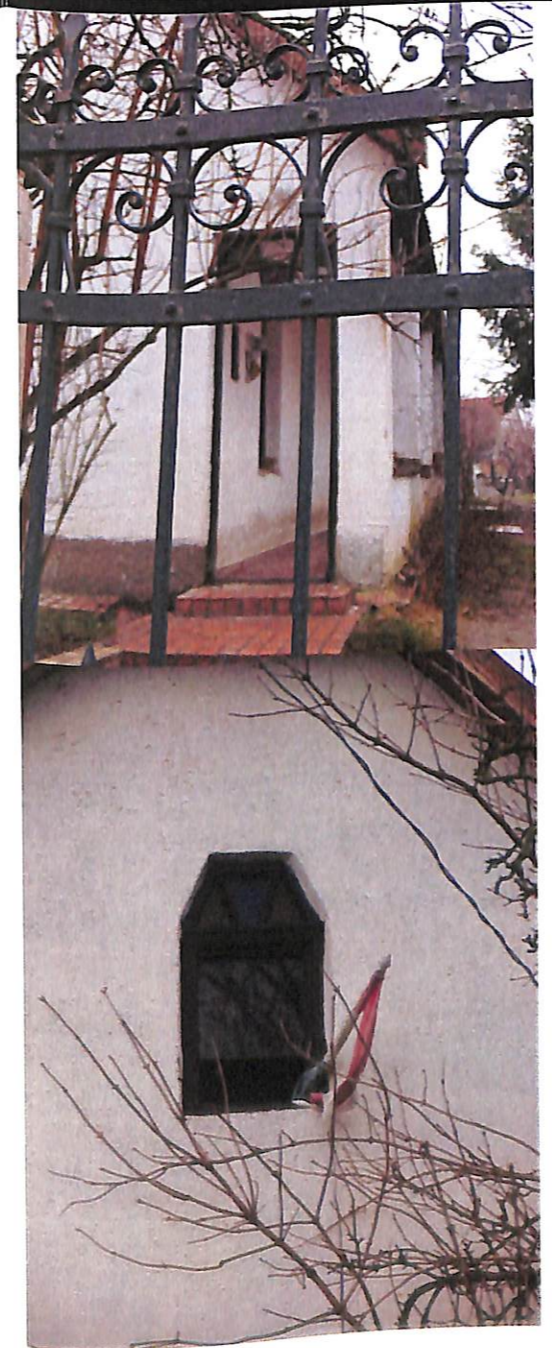
Tető kialakítása és fedése: Kissé kontyolt nyeregtető, homyolt szalagcsereppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszámű fa anyagú nyílászárók, felül fix bevilágítóval "T" alakú osztott ablakkerettel, faragott díszes középrésszel.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, fehérre festet homlokzat, pozitív mészkő lábazattal ellátva. A homlokzat viszonylag egyszerű homogén kialakítású, díszítéstől mentes.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású oldaltornácos parasztház. A tornágra kisméretű téglalából kirakott lépcsőn léphetünk fel, a tornácoszlopok négyszögletes keresztmetszetűek. Az épület utcai homlokzatán két kétszámű ablak jelenik meg, valamint az oromfalon egy padlásbevilágító osztott ablak színes üveggel berakva.

IRÉSZLEIEK

Telekméret: 367 m²

Kerítés kialakítása: Az épület mellett, homlokzatával egysíkban kialakított, kétszárnyú fémkapu.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló, utcafronti kialakítású épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: 94 m²

Épület típusa: Tomácós parasztház.

Becsült építési éve: 1930

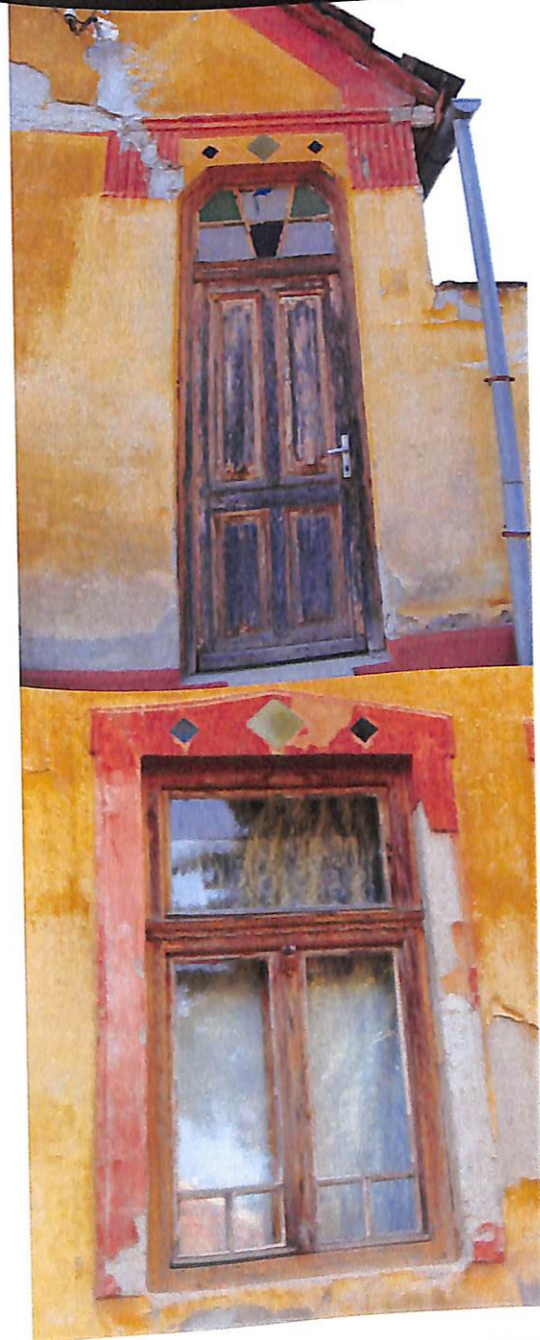
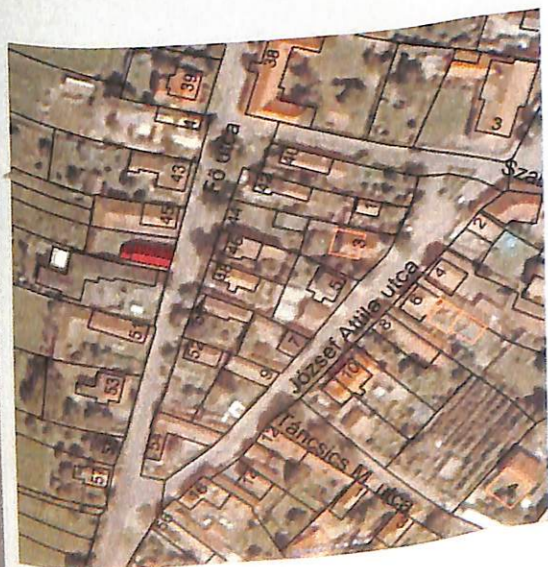
Tető kialakítása és fedése: Kissé kontyolt nyereg tető, homlyot tetőcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Két szárnyú, fa anyagú nyílászárók, "T" formájú osztott ablakkerettel. Faragott díszítéssel ellátva.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, sárgára festett homlokzat, pozitív lábazattal ellátva, oromfalas kialakításal. Sárgás színben pirosas díszítéssel ellátva.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású oldal tomácós parasztház típus. Az ablakok körül vakolat vastagítással kialakított keretezés található amelyhez tagozattal ellátott ablakpárkány csatlakozik. A keret pirossas színre festet 3 rombusz mintával a szemöldök felet. A keret az ablak 2 oldalán és a szemöldökénél van kialakítva. A tetőgerinc párhuzamos az utcatengellyel, kissé kontyolt nyereg tetővel oromfal zárja le az épület végeit, melyeken tagolt osztópárkány illetve pad-

IRÉSZELEK

Telekméret: ~350m²

Kerítés kialakítása: Falazott, oszlopokkal ellátot kerítés. Az oszlopok között rácsos, fa betéttel. Kétszárnyú kocsi behajtó, közötté található gyalogos bejáró, tömör, fa deszkázattal készült.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló, előkeres épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~100 m²

Épület típusa: Tornácos parasztház.

Becsült építési éve: 1940-'50.

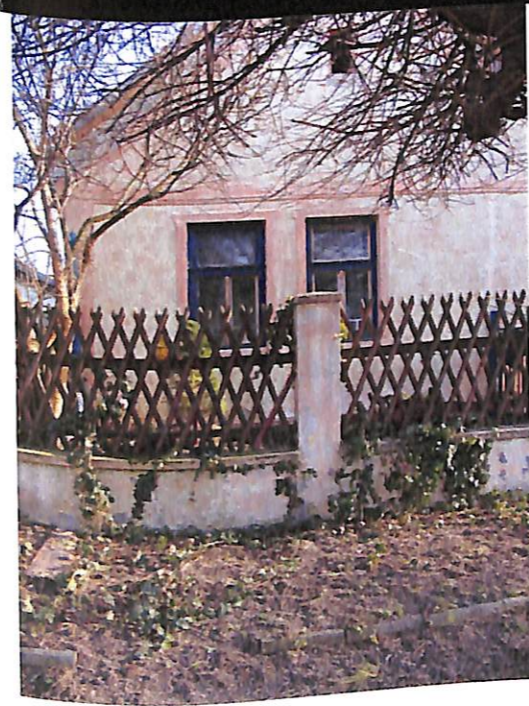
Tető kialakítása és fedése: enyhén kon-
nyolt nyeregtető, homyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszárnyú, fa anyagú nyílászárók, "T" formájú osztott ablakkerettel. Faragott díszítéssel ellátva, kék színűre mázolva.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festet homlokzat.
Az oromfalat osztópárkány választja el. Az ablakok körül keretezés található. Az oromfalat keretbe foglalt párkány veszi körül.

Az épület ismertetése: Oldaltornácos, nyeregtetős parasztház. A homlokzatot síkját két ablak töri meg. Az épület jó állapotban van. Az épület utcai oromfalát egy négyszögletes keretezett szellőzőnyílás hasítja át. Az épület barack színű homlokzatát halvány piros párkánykeretezés töri meg.

IRÉSZLEIÉK

HŐUTICA 50

Telekméret: ~ 1100 m²

Kerítés kialakítása: Kerítés nincsen a zárt-sorú beépítés miatt.

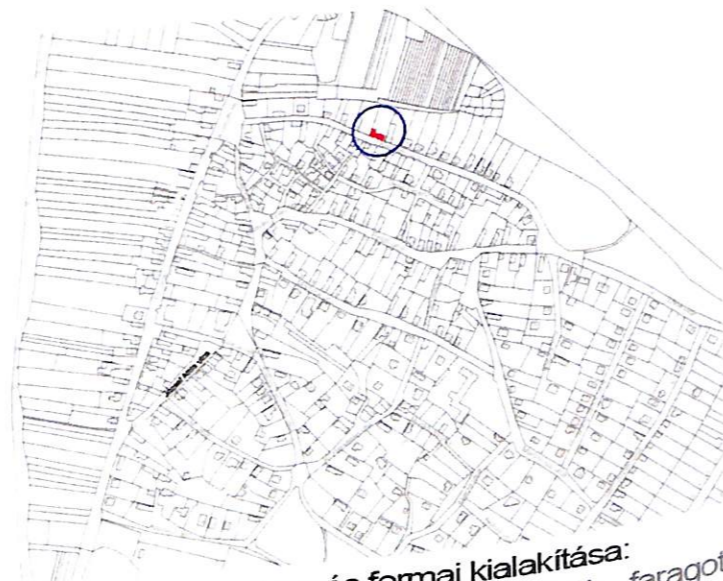
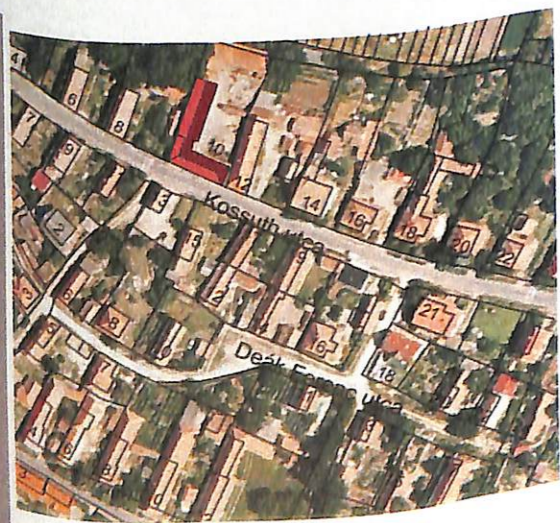
Épület elhelyezkedése: Zárt-sorú, utcafronti beépítés.

Épület alapterülete: ~ 350 m²

Épület típusa: Kontyolt nyeregtetős falusi épület.

Becsült építési éve: 1940-50

Tető kialakítása és fedése: Kontyolt nyeregtető, homyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Két szárnyú, fa anyagú nyílászárók, faragott díszítéssel ellátva.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festett homlokzat, pozitív lábazattal ellátva. Az ablakok körül tagozatos keretezés található.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású zárt-sorú beépítésű épület. Az utca hossz tengelyével párhuzamos tetőgerinccel kialakítva. Az épület két harmadában nagy bejárati kapu található, mely megtöri a homlokzat monotonitását. Az épület utcafrontján 6 ablak található. Az épület jó állapotban van.

IRÉSZHÁZEK

KOSSUTH UTCA 10

Telekméret: ~1400 m²

Kertés kialakítása: Bontott téglapillérek közötti fémhálós kerítés, hullámos tetejű kerítésbe zárva.

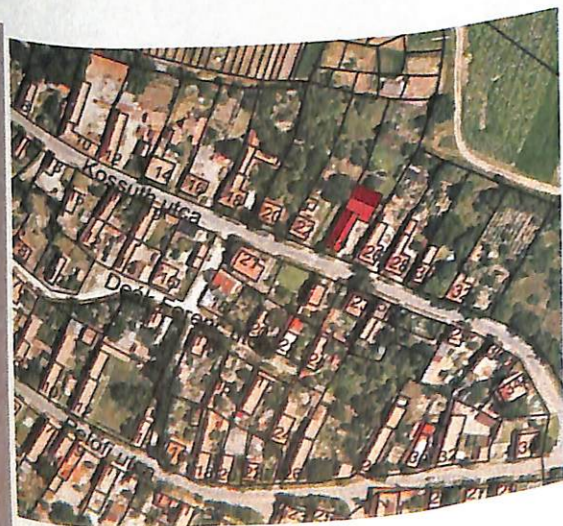
Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló előkertes kialakítású épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~200 m²

Épület típusa: Oldaltornácos parasztház .

Becsült építési éve: 1926.

Tető kialakítása és fedése: enyhén konyolyított nyeregtető, homyolt szalagcseréppel fedve. Az épület felénél, egy kisebb, az épületre merőleges gerincű nyeregtető csatlakozik be.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszárnyú faanyagú ablakok, faragott díszítéssel ellátva. Az üvegfelületeket pálcák osztják fel.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, fehérre festett homlokzat, pozitív lábazattal ellátva, ormfalás kialakításal. Az ablakok körül anyagában kiemelt keretezés található.

Az épület ismertetése: Az épület földszintes kialakítású oldal bejárattal rendelkező parasztház. Az ablakok körül vakolatvastagítással kialakított keretezés található amelyhez téglaparkány csatlakozik. Az ormfalon az épület építésének éve található agyagba öntve. Az épület szépen, igényesen felújított, kitűnő állapotban van.

KOSSUTH UTCA 24

IRÉSZ/ÉRIEK

Telekméret: ~1200 m²

Kerítés kialakítása: elhanyagolt drótkerítés, borostyánnal befutattva.

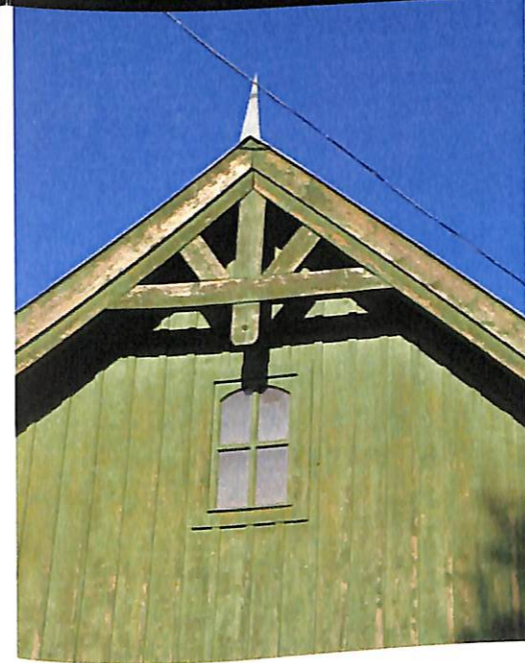
Épület elhelyezkedése: oldalhatáron álló előkerttel ellátott.

Épület alapterülete: ~90 m²

Épület típusa: Deszkázott oromfalas falusi ház típus

Becsült építési éve: 1940-50

Tető kialakítása és fedése: nyeregtető, homyított szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszárnyú fa anyagú nyílászárók, deszkázatos spalettával ellátva, fényő színűre mázolva.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, fehérre festet homlokzat, két szimmetrikusan elhelyezett ablakkal. A koszorú felett függőleges deszkázatu oromzat látható, egy négy részre osztott padlásbevilágítóval.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású nyeregtetős izlésesen átalakított falusi épület. Érdekes az utcai homlokzaton megjelenő szarufa és taréjszelemen látszó a homlokzatra kitett kialakítása. Az épület fehér vakolata és zöldre pácolt deszka részei harmonikus együtttest adnak. A tetőgerincore merőlegesen besatlakozó két két szinten nyereg előtető igen kellemes hangulatot varázsolnak az épületnek. A már megkopott zöld pác tovább fokozza a rusztikus történeti hangulatot.

Teljesítmény: ~850 m²

Kerítés kialakítása: Az épület mellett kialakítva a homlokzatal egy síkban, duplászárnyú házilago-
san hegesztett kocsibeállós vaskapu, beton-kő
pillérekhez rögzítve.

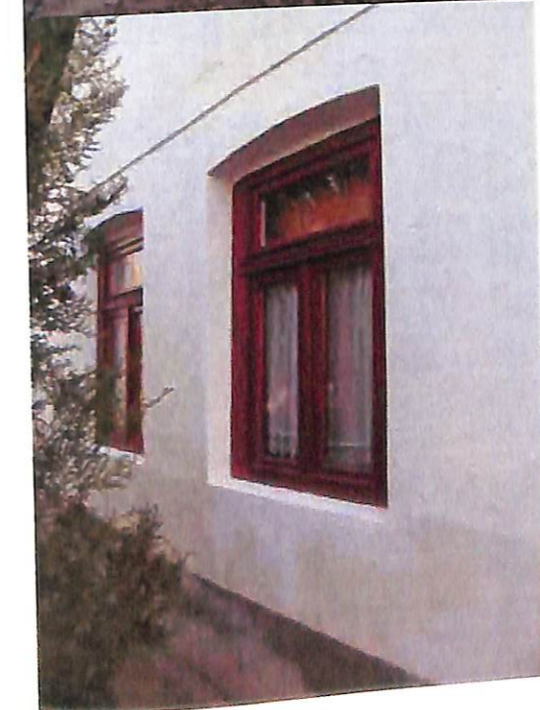
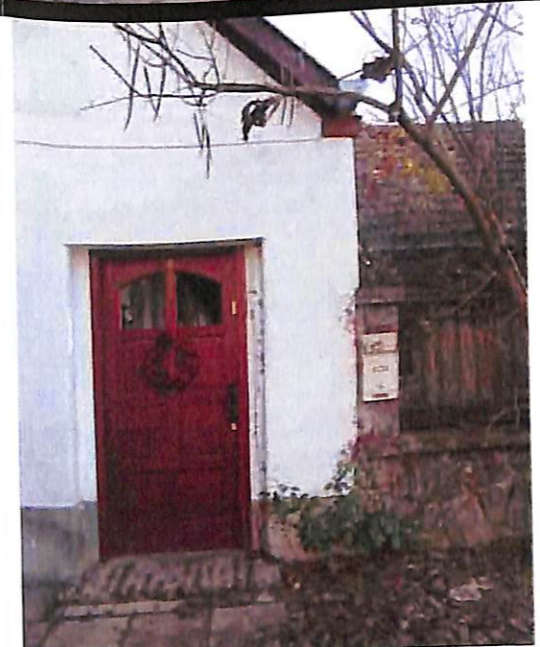
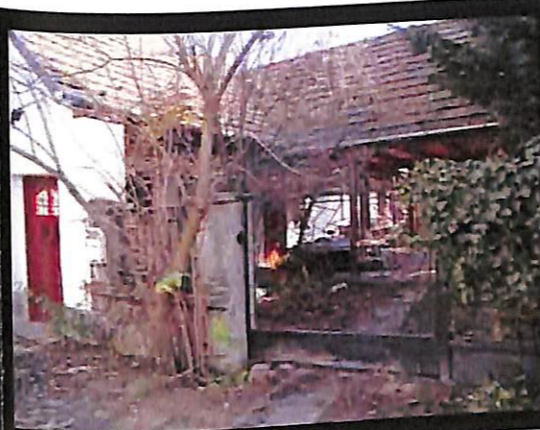
Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló
útcáfronti kialakítású épület, az utca
hosszengelyére párhuzamosan építve.

Épület alapterülete: ~120 m²

Épület típusa: Oldaltornácos Parasztház

Becsült építési éve: 1940-1950

Tető kialakítása és fedése: nyeregtető, homyolt
szalagszerűen fedve, a tetőgerince
merőlegesen becsatlakozó
szintén nyereg tetős kocsibeállóval.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszárnyú
fa anyagú nyílászárók, cseresznye színűre pácolva "T"
formájú osztott ablakkerettel.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festet homlokzat,
lábazattal egysíkban, oromfalas kialakításai.
Fehére meszelve az oromfalon végigfutó kiemelt
párkánnyal, amely a tető vonalát is követi.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású oldal
tornácos parasztház típus. Az ablakok szemöldöke
kosárvívesen kialakítva. Az utcai homlokzaton 2 ablak
található illetve mellettük az utcai bejárat amely a
homlokzatba van építve. A nyeregtető gerince
merőleges az utcengellyel. Az utcai oromfalon egy
kiemelt osztópárkányt találhatunk ami az épület két
sarkánál folytatódik a tető hajlásszögével egy
síkban. Ezen kívül találunk két íves szemöldökű
négyzetes szellőzőt, amely a padlást hivatott
szolgálni.

IRÉSZLELEK

Telék méret: 1040m²

Kerítés kialakítása: Terméskövek kirakott bejárat két szélén pillérrel megerősített vaslapu betéttel kialakított kocsibeálló kétszárnyú kivitelben.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló utcafronti kialakítású épület, az utca hossz tengelyére párhuzamosan építve.

Épület alapterülete: 132m²

Épület típusa: Görbe "L" alakú Parasztház

Becsült építési éve: 1940-50

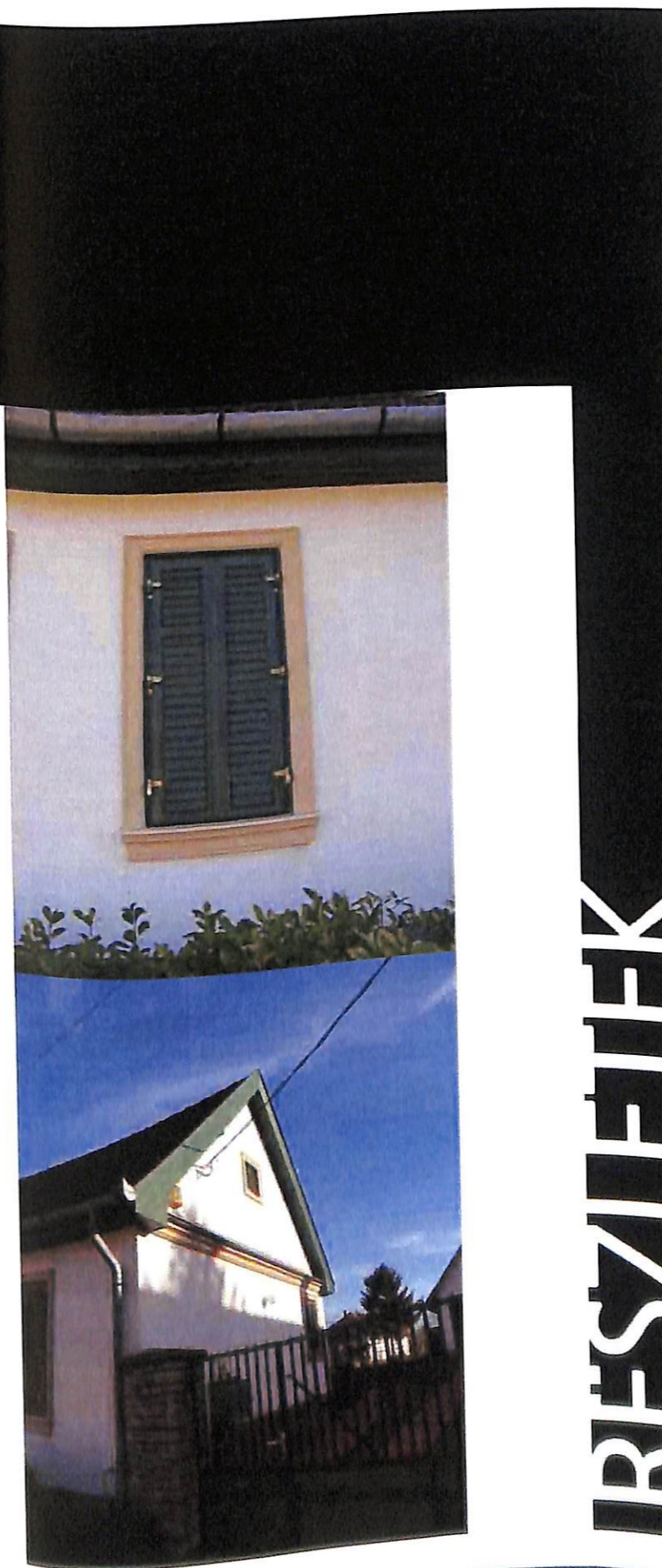
Tető **kialakítása és fedése:** szegreggető, homyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Fa anyagú nyílászárók, deszkázott tömör szalagcserével, középen osztott ablakkerettel.

Homlokzat architektúrája: meszelt fehér homlokzat dörzsölt lábazati kialakítással.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású "L" alaprajzú parasztház típus. Az utcafrontól nézve szimmetrikus kialakítású 2-1-2 ablaktagolással függő ereszcsonomával ellátva. Az ablakok körül vakolat vastagítással kialakított keretezés található amelyhez tagozattal ellátott ablakpárkány csatlakozik. A tetőgerinc párhuzamos az utcatengellyel. Oromfal zárja le az épület végeit, melyeken tagolt osztópárkány illetve padlásablak töri meg a homogén homlokzatot.

IRÉSZLELEK

Telkméret: ~310 m²

Kerítés kialakítása: Az épület mellett kialakítva a homlokzattal egy síkban, dupla szárnyú vaskapu, mely falazott, vakolt, tömör kerítéshez van rögzítve.

Épület elhelyezkedése: Oldalhatáron álló utcáfronti kialakítású épület, az utca hossz tengelyére merőlegesen építve.

Épület alapterülete: ~120 m²

Épület típusa: Oromzatal ellátott parasztház.

Becsült építési éve: 1930-1940

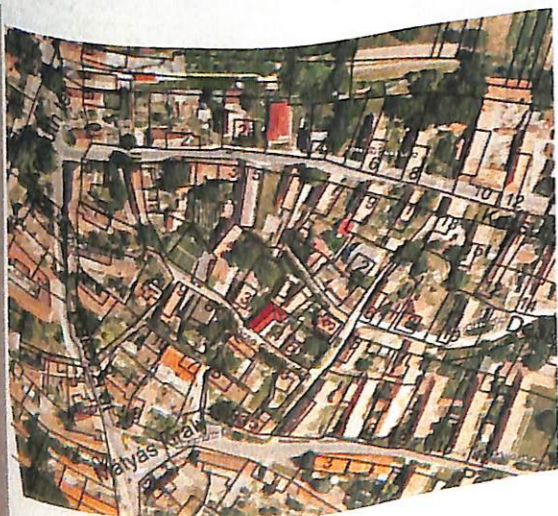
Tető kialakítása és fedése: Kissé kontyolt nyereg tető, homyolt tetőcseréppel ellátva.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: fa anyagú nyílászáró.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festett homlokzat, lábazzal egy síkban, oromfalas kialakítással, melyen szellőzőablak látható. A homlokzaton egy darab ablak és az épület bejárata látható, valamint keretszerűen, anyagában kialakított párkány található.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású falusi épület. Az utcáfronti ablak körül keretezés látható, az épület utcai bejárata jellemző Szigetmonostorra, tehát a homlokzatba van építve, melyen keresztül az oldaltomácsra jutunk. Az épület felújított, jó állapotban van.

IRÉSZLEIÉK

Telekméret: ~450 m²

Kerítés kialakítása: Az épület mellett, a homlokzat síkjában épített, falazott, vakolt kerítés. Gyalogos bejárás az épület homlokzatába ékelt fa ajtón történik.

Épület elhelyezkedése: Az utcáfronton álló, lakóépület.

Épület alapterülete: ~85 m²

Épület típusa: Kontyolt, nyeregtetős parasztház.

Beesztelt építési éve: 1940-1950

Tető kialakítása és fedése: Kontyolt nyeregtető, hornyolt szalagcseréppel fedve.

Nyílászárók anyaga és formai kialakítása: Kétszárnyú, fa anyagú nyílászárók, zöld színűre pácolva. A homlokzat síkjára rakva.

Homlokzat architektúrája: Vakolt, festet homlokzat, pozitív lábazattal ellátva.

Az épület ismertetése: Földszintes kialakítású épület. Klaszicista stílusjegyekkel ellátva. Az ablak közül anyagában kialakított keretezés található, valamint az épület utcáfronti homlokzatának két oldalán anyagában kiemelt oszlopszerű díszítés látható. Az ablakok a homlokzat síkjára vannak elhelyezve. Az épület fafödémrel készült. Felújítandó állapotban van.

IRÉSZLELEK

6.3 Szabadkézi rajzok

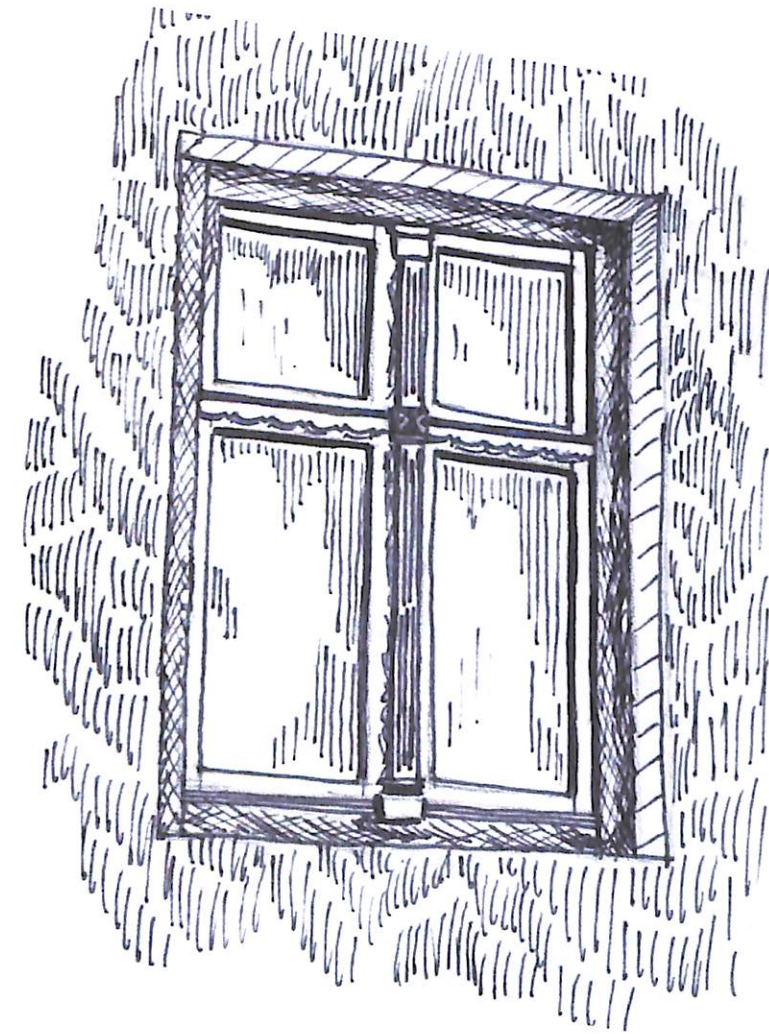

Fő utca 47 bejárati ajtó részlet

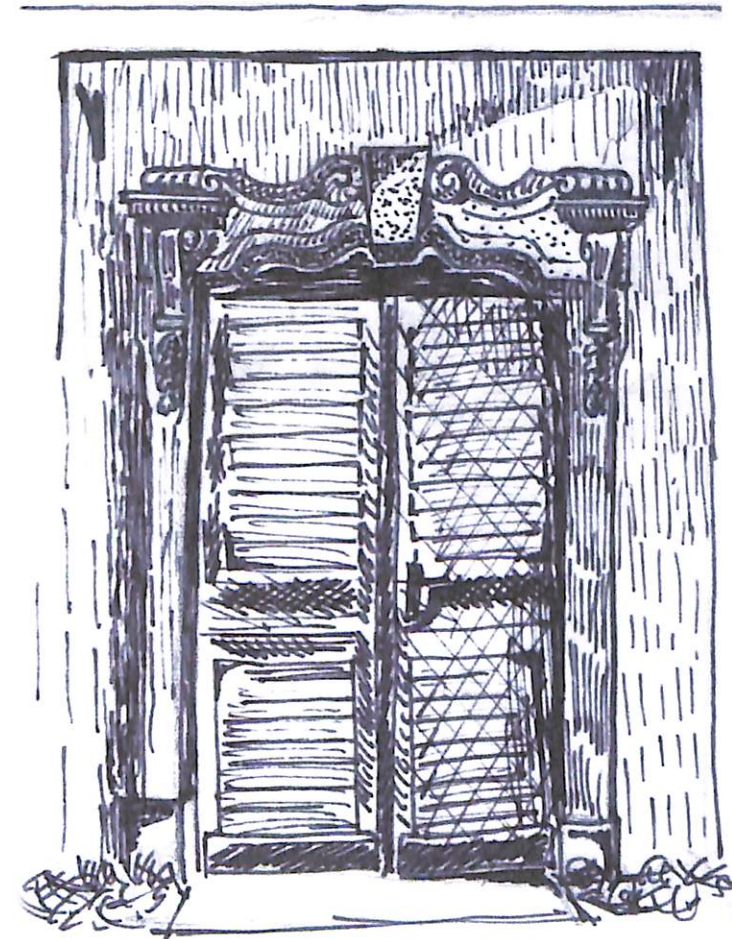

Az épület

Jellegzetes szigetmonostori ablaktípus

A Plébánia bejárata

6.5 Fotók

Néhány fotó a felújított, követendő példaként említett épületekről:

Fő utca 10

József Attila u.16

Fő utca 41

Fő utca 38

Fő utca 39

Fő utca 7

Fotók utcákról, terekről, jelképekről

Kossuth tér

Szabadság tér

Dózsa hegy

Fő utca

1848-as emlékmű Kossuth tér

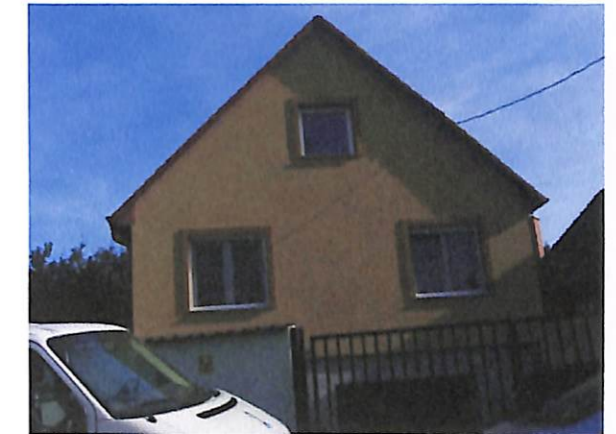
Dózsa György utca

Nem kiemelendő épület típusok

Szabadság tér 9

József Attila u. 14.

Fő utca 62.

Fő utca 64.

József Attila u. 14.

Fő utca 64.

Utcaképek Fő utcáról

Végigsétálva a József Attila utcától

Meggyesi Tamás: Településfejlesztés. (Egyetemi jegyzet a BMGE építőmérnök kar hallgatói részére) Bp. 2006.

Meggyesi Tamás: A külső tér. Műegyetem Kiadó, Bp. 2004.

Bártfai Szabó László: Pest megye történetének okleveles emlékei 1200-1599. Budapest, 1938.

Mari László: A Szentendrei-sziget természeti viszonyainak változása a honfoglalás óta In: A táj változásai a honfoglalás óta a Kárpát-medencében. szerk. Füleky György 233-242. Gödöllő, 1997.

Szász János- Szigetvári János: Népi építészetünk nyomában. Bp., Műszaki Kiadó, 1976. 275 p.

Dr. Tóth Zoltán – Hübner Mátyás: Településtervezés II. Ponte Press Kiadó, Pécs.2007.

Dr. Tóth Zoltán – Hübner Mátyás: Településtervezés III. Ponte Press Kiadó, Pécs.2009.

Balassa Iván: Magyar Néprajz. Akadémiai Kiadó, Budapest. 1988-2002

Gy. Balogh Ágnes: Szigetmonostor, R. K. Plébánia- Építészettörténeti összefoglalás

Felhasznált internetes oldalak:

www.szigetmonostor.hu

www.mek.oszk.hu / Magyar Néprajzi Lexikon

www.ksh.hu

www.termeszetvedelem.hu